

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Smrt a nadpřirozená moc ve vybraných dílech spisovatelky Jošimoto Banany

Death and supernatural power in the selected books of Yoshimoto Banana

Olomouc 2010 Lenka Hrabětová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Sylva Martinásková

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
HRABĚTOVÁ Lenka	Chomutovská 1622, Kadaň	F03631

NÁZEV TÉMATU ČESKY:

Motiv smrti a nadpřirozené moci ve vybraných dílech spisovatelky Jošimoto Banana.

NÁZEV TÉMATU ANGLICKY:

Death and supernatural power in the books of Joshimoto Banana.

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Sylva Martinásková - ASJ

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem diplomové práce je zkoumání motivu smrti a nadpřirozené moci v dílech spisovatelky Jošimoto Banana a srovnávání a vývoj tohoto motivu ve vybraných dílech současné japonské autorky.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- Banana, J.: Utakata/Sankčuari
- Banana, J.: Kitchen
- Banana, J.: Aruzenchinbabaa
- Banana, J.: Sly
- Banana, J.: Amrita
- Banana, J.: Tugumi
- Napier, S. J.: The fantastic in modern Japanese literature, Routledge, London 1996.

Podpis studenta: *hrabětová*

Datum: 28.5.2009

Podpis vedoucího práce: *S. Martinásková*

Datum: 28.5.2009

Podpis vedoucího katedry: *Lenka Hrabětová*

Datum: 29.5.2009

Podpis děkana: *J. Havelová*

Datum: 29.05.2009

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

Olomouc, 10. 5. 2010

Poděkování

Velmi děkuji za odbornou pomoc, rady, vstřícnost a ochotu slečně Mgr. Sylvě Martináskové a panu Watanabe Takajukimu.

Obsah

Ediční poznámka	6
Úvod	7
1. Seznámení s autorkou a s knihami vybranými pro analýzu	12
2. Motiv smrti	16
2.1. Vyrovnávání se se smrtí	29
2.2. Zlomový okamžik	33
2.3. Shrnutí kapitoly smrt	37
3. Nadpřirozená moc	39
3.1. Projevy nadpřirozené moci v jednotlivých povídkách	40
3.2. Shrnutí kapitoly nadpřirozeno	59
4. Závěr	62
Résumé	66
Anotace	67
Seznam literatury	69

Ediční poznámka

Diplomová práce se přidrhuje japonského způsobu psaní jmen a osob, to znamená, že na prvním místě je uvedeno příjmení (jméno rodové) a na druhém místě je uvedeno jméno křestní (osobní). Japonská příjmení jsou uvedena v nepřechýleném tvaru.

V práci je použito české transkripce japonštiny s výjimkou bibliografické citace dokumentů psaných v anglickém jazyce. Zde je zachována anglická transkripce. U těch japonských místních jmen či podstatných jmen obecných, u kterých je český přepis již pevně určen pravidly českého pravopisu, se v textu uvádí tento do češtiny přejatý tvar (např. Tokio místo Tókjó).

Není-li v poznámkovém aparátu uvedeno jinak, je text vytvořen na základě vlastního překladu autorky diplomové práce.

Úvod

Tématem diplomové práce je motiv smrti a nadpřirozena ve vybraných povídkách spisovatelky Jošimoto Banany (nar. 1964), která je představitelkou současné japonské ženské prózy. Na tvorbě Jošimoto Banany se mi líbí její elegantní vypravěčský styl, náměty příběhů i postavy ženských protagonistek v jejích povídkách.

Motiv smrti a nadpřirozené smrti jsem si vybrala z toho důvodu, že je hlavním tématem její tvorby. Zaujalo mě, že Jošimoto Banana, která začala působit na literární scéně ve velmi mladém věku, se soustřeďuje na tak vážné a neveselé téma, čímž se již od počátku své kariéry odlišovala od velké spousty stejně mladých začínajících spisovatelek, které svým literárním talentem dalece překonala.

Autorka se rozhodla psát o tématech, která vyvolávají rozporuplné reakce, protože jsou pobuřující, tabuizovaná a neakceptovatelná pro konzervativní společnost. Přesto se jí svým literárním uměním podařilo zaujmout. Získala si oblibu nejen u mnoha čtenářů po celém světě, ale je oceňována i literárními kritiky a za svá díla získala mnoho významných literárních cen. Jošimoto Banana vstoupila do literárního světa v roce 1987, kdy vydala svůj první soubor povídek „Kuchyně“ (Kiččin, キッチン). Tehdy třiatřicetiletá začínající spisovatelka se i díky dobré reklamě stala senzací a nejen v Japonsku vypukla vlna tzv. Bananamánie. Pseudonym Banana si vybrala z jednoduchého důvodu, a to proto, že má ráda rostlinu banánovník.¹

Jošimoto Banana se stala pro mnoho mladých Japonců jejich idolem, vzorem a autoritou. Důvodem je fakt, že autorka se ve svých dílech zabývá problémy mladých lidí, kteří se cítí frustrovaní v současné japonské společnosti. Dalo by se říci, že Jošimoto Banana

¹ Dostupné na WWW: http://www.yoshimotobanana.com/question_e/ (2. 5. 2010)

píše mladým Japoncům z duše a oni ji za to náležitě oceňují. Mladí lidé se k ní obracejí a žádají ji o radu při řešení svých osobních problémů. Lidé chtějí slyšet její názory na cokoliv. Povídky Jošimoto Banany jsou populární nejen doma v Japonsku, ale i v zahraničí proto, že mnoho lidí nachází v jejích příbězích stejné problémy, se kterými se potýkají ve svém reálném životě.

Jošimoto Banana je velmi výraznou osobností a autoritou, lidé jí posílají dopisy nebo emaily, kde se svěřují se svými problémy a žádají ji o radu. Ona se jim snaží pomoci a dokonce píše na svých internetových stránkách deník, ve kterém se svěřuje svým věrným fanouškům a čtenářům s novinkami ve svém pracovním i soukromém životě, popisuje i to, jak běžně tráví své dny². Vyjadřuje se ke společenským tématům, píše o tom, co ji těší, nebo naopak popuzuje. Je velmi úsměvné, jak lidé doslova hltají každou informaci o ní. A tak při rozhovorech např. pro časopisy Jošimoto Banana trpělivě odpovídá na to, co čtenáře zajímá.

Příběhy jejích povídek mě zaujaly svým zdánlivě jednoduchým vypravěčským stylem, svou poetičností. Jošimoto Banana ve svých povídkách popisuje krásu i složitost obyčejných životů obyčejných lidí. Zaměřuje se na každodenní život, na detailní popis, na zachycení nálady okamžiku, který vždy umocňuje popis okolní přírodní scenérie, jako síly, kterou člověk nikdy nepřemůže. Každý čtenář si v povídkách může najít paralelu ke svému životu, může v nich najít inspiraci a naději.

Povídky Jošimoto Banany v sobě obsahují optimistické poselství, že vše špatné, co nás potkává, zase odezní a bude lépe. Nabízí svůj ženský pohled na každodenní život.

²JOŠIMOTO, Banana: *Konničiwa! Akačan*, yoshimotobanana.com4, Šinčo bunko, Tokio 2004; JOŠIMOTO, Banana: *Sajónara, Rabuko*, yoshimotobanana.com6, Šinčo bunko, Tokio 2005.

Jošimoto Banana a Murakami Haruki jsou společně často uváděni jako nejnámější představitelé současné japonské literatury, ačkoliv jejich tvorba je naprosto odlišná. Bohužel na rozdíl od tvorby Murakami Harukiho, jehož knihy si našly poměrně velkou oblibu i u českých čtenářů, povídky Jošimoto Banany zůstávají u nás víceméně opomenuty. Výjimku tvoří výborný překlad nejpopulárnějšího díla, povídky „Kuchyně“, jehož autorkou je Alice Kraemerová a který vyšel pod názvem „Úplněk a jiné povídky“. Stejně výborný je i slovenský překlad povídky „Cugumi“, jehož autorkou je Lucia Preuss. Během mé práce se mi nepodařilo zjistit jinou odbornou práci, která by se tématem smrti a nadpřirozena v dílech Jošimoto Banany zabývala. Sama autorka pouze vybrala své povídky, jejichž ústředním tématem je motiv smrti, a sestavila je do sbírky, která vyšla v Japonsku v roce 2001 pod názvem *Jošimoto Banana džisen senšú: desu*³ (vybraná díla Jošimoto Banany na téma smrti).

Povídky, které jsem si vybrala, se řadí do autorčina převážně raného spisovatelského období, ve kterém se zabývala tématy smrti, láskou, partnerskými a rodinnými vztahy a také nadpřirozenem. Primární literaturou, na jejímž základě jsem diplomovou práci vypracovala, jsou povídky „Kuchyně“ (Kiččin, キッチン), „Bublina/Svatostánek“ (Utakata/Sankučuari, うたかた / サンクチュアリ), „Cugumi“ (Cugumi, つぐみ), „Ještěrka“ (Tokage, とかげ) a román *Amrita* (Amurita, アムリタ), které jsem četla v originální japonské verzi.

Jako doplňující literaturu jsem použila již zmiňované překlady souboru povídek „Kuchyně“ a povídky „Cugumi“ od A. Kraemerové, resp. L. Preuss. Dále jsem pracovala s knihou B 級 BANANA, ve které jsou uveřejněny rozhovory, které autorka poskytla nakladatelství *Kaien* (海淵) a časopisu pro ženy *Femina* (フェミナ). Z těchto rozhovorů

³ death (desu, デス)

jsem čerpala ty pasáže, ve kterých se autorka vyjadřuje ke své tvorbě. Popisuje, jak vypadá její tvůrčí proces, kde čerpá inspiraci, jaká témata ji zajímají. Také komentuje svůj soubor povídek „Kuchyně“ a román *Amrita*, který byl jejím nejnovějším dílem v době, kdy poskytovala rozhovor (rok 1995). Z knihy *Sbírka povídek Jošimoto Banany na téma smrti* (Jošimoto Banana džisen senšú: desu, 吉本ばなな自選選集: デス) jsem využila především doslov, ve kterém autorka vysvětluje svůj postoj ke smrti.

Příprava k psaní diplomové práce zahrnovala také studium moderní japonské literatury. Poznatky jsem čerpala především z monografie Susan Napier *The Fantastic in Modern Japanese Literature: the subversion of modernity*, která se zabývá problematikou fantastických jevů v moderní japonské literatuře od počátku 20. století převážně na základě srovnávání předválečné a poválečné literatury na příkladech tvorby jejích hlavních představitelů. *Slovník japonské literatury*, jejíž autorkou je Vlasta Winkelhöferová, a z práce *Japanese Women Novelists in the 20th Century* autorky Sachiko Schierbeck, která se ve své práci věnuje ženským představitelkám japonské literatury 20. století.

Na základě vlastního překladu vypracuji analýzy povídek, které budu porovnávat. Mým cílem je pomocí komparativní metody dokázat, že ve vybraných povídkách se opakuje hlavní motiv smrti a nadpřirozené moci. Dalším mým cílem bude zhodnotit podoby smrti a projevy nadpřirozené moci v příbězích.

Práci budu členit tematicky na jednotlivé kapitoly. V první kapitole bude mým záměrem blíže seznámit čtenáře s osobností autorky Jošimoto Banany a charakterizovat její tvorbu. Dále v této kapitole představuji ty povídky, které jsem si pro práci vybrala.

V kapitole druhé se věnuji hlavnímu tématu práce, motivu smrti, který je charakteristickým společným znakem většiny jejích povídek. Nejdříve se zaměřuji

na obecný úvod, dále na příklady podob smrti v povídkách a nakonec celou kapitolu shrnují a zhodnocují. Dílčími podkapitolami k tématu smrti jsou *Vyrovňávání se se smrtí* a *Zlomový okamžik*.

Třetí kapitola bude věnována motivu nadpřirozena, jako dalšímu specifickému společnému znaku povídek. Po obecném úvodu bude následovat výklad problému na základě srovnávání vybraných povídek. Na příkladech budu demonstrovat projevy nadpřirozené moci v povídkách a jejich vliv na děj příběhu. Kapitolu budu uzavírat zhodnocením celé problematiky.

1. Seznámení s autorkou a s knihami vybranými pro analýzu

Jošimoto Banana (よしもとばなな)⁴, vlastním jménem Jošimoto Mahoko (吉本真秀子), se narodila 24. července 1964 v Tokiu a vyrůstala v literárním prostředí. Otec Jošimoto Takaaki je významným literárním kritikem a básníkem, matka Kazuko skládá poezii haiku a sestra Haruno Joiko je karikaturistkou.⁵ Velkou inspirací pro ni byla v dětství právě její starší sestra, která výborně kreslila. Proto se tehdy asi pětiletá Mahoko rozhodla, že si také najde oblast, ve které bude vynikat, a rozhodla se stát spisovatelkou.⁶

Jošimoto Banana se poprvé zapsala do povědomí odborné literární i široké veřejnosti v roce 1987, kdy byl publikován její první soubor povídek „Kuchyně“ (Kiččin, キッチン), a hned se stala nejprodávanější autorkou v Japonsku. Je jednou z nejoblíbenějších současných spisovatelek nejen doma, ale i v zahraničí. Může se pochlubit řadou literárních cen a ocenění. Její díla byla přeložena do více než dvaceti jazyků.⁷

Povídky, které jsem si pro svoji práci vybrala, mají společný hlavní motiv smrti, který je doprovázen druhým velkým námětem, nadpřirozenou mocí. Příběhy vypráví převážně mladé dívky nebo ženy, které prožívají ztrátu milovaného člověka, jsou opuštěné a pochybují o smyslu svého života. Vybrala jsem si povídky převážně z období, kdy Jošimoto Banana začínala svoji spisovatelskou dráhu. Tyto povídky si získaly velký úspěch nejen u čtenářů, ale i literárních kritiků, protože představovaly nový čerstvý literární proud. Jošimoto Banana, ač v té době velmi mladá, psala o smrti, o tajemnu, o beznaději mladých lidí, kteří se cítí ztraceni v současné moderní společnosti, a hledají svou cestu ke štěstí.

⁴ V říjnu roku 2002 si Jošimoto Banana změnila své literární jméno z 吉本ばなな na よしもとばなな.

⁵ ASHLEY, J. (ed.), *Read Real Japanese: Contemporary Writings by Popular Authors*, Kodansha International, Tokyo 2008, p. 45.

⁶Dostupné na WWW: http://www.yoshimotobanana.com/question_e/ (2. 5. 2010)

⁷Dostupné na WWW: http://www.yoshimotobanana.com/profile_e/ (2. 5. 2010)

Autorka vytváří fikce, ve kterých čtenáři nacházejí odpovědi na své pochybnosti. Nebojí se psát o skandálních tématech jako sex či promiskuita, nebojí se kritizovat společnost. Její otevřený přístup k tabuizovaným tématům ovšem pramení ze svobodomyšlného prostředí, ve kterém vyrůstala. Již na střední škole žila společně se svým partnerem, což se málokteré dospívající dívka poštěstí i dnes. Díky tomu, že pochází ze zajištěné rodiny, se pravděpodobně nemusela moc zabývat existenčními problémy. Přesto, když se vydala na spisovatelskou dráhu, pracovala jako servírka v golfovém klubu. Dovolují si předpokládat, že i s pomocí známého otce měla vstup na literární scénu snazší.

Jošimoto Banana je velmi plodnou autorkou a v souvislosti s tím, jak se vyvíjela po spisovatelské i po lidské stránce, se v průběhu její literární kariéry měnila a měnila i témata, o kterých píše. Postupně se začala zaměřovat i na jiné problémy, jakými jsou například náboženské sekty či duchovno, začala se zajímat o reinkarnaci, o okultní věci, ale i o problém týraných dětí. Ale i přes rozšíření či změnu oblastí svých zájmů, hlavní motiv jejich děl, smrt, zůstává a autorka ho občas opouští, aby se k němu po čase opět vrátila.

Obrovský literární úspěch již zaznamenala jako čerstvá absolventka Univerzity Nihon (Nihon daigaku, 日本大学) se svým prvním souborem povídek „Kuchyně“⁸, který zůstal doposud jejím nejznámějším a nejpopulárnějším dílem nejen v Japonsku, ale i ve světě. Obsahuje celkem tři povídky. Povídku „Kuchyně“ (Kiččin, キッチン), povídku „Úplněk – Kuchyně 2“ (Mangecu – Kiččin 2, 満月ーキッチン2), která je pokračováním předchozí povídky, a povídku „Měsíční svit“ (Muunraito šadou, ムーンライト・シャドウ).

⁸ JOŠIMOTO, Banana: „Úplněk a jiné povídky“, přel. A. Kraemerová, Nakladatelství Brody, Praha 1997.

Za povídku „Kuchyně“ obdržela Jošimoto Banana literární cenu *Kaien* (海淵新人文学賞)⁹ pro mladé spisovatele a v roce 1988 i prestižní cenu Izumiho Kjóky (泉鏡花文学賞).¹⁰ Poslední povídka „Měsíční svit“ je absolventskou prací Jošimoto Banany, kterou ukončila univerzitní studia.

Soubor povídek s názvem „Bublina / Svatostánek“ (Utakata / Sankučuari, うたかた / サンクチュアリ) vyšel v roce 1988. Povídka „Svatostánek“ se dostala dokonce do užšího výběru na nominaci na Akutagawovu cenu¹¹, která je nejdůležitější literární cenou v Japonsku, a již samo zařazení autora mezi kandidáty je pro něj významnou poctou.¹²

Dalším úspěšným dílem, které jsem si pro tuto práci vybrala, je povídka „Cugumi“ (Cugumi, つぐみ). Jošimoto Banana za ni obdržela literární cenu Jamamoto šúgoró (山本周五郎賞受賞).¹³

Tajemné příběhy se zvláštními postavami na různá témata spojují povídky v souboru *Ještěrka* (Tokage, とかげ), který byl vydán v roce 1993. Knihu tvoří povídky „Novomanžel“ (Šinkon, 新婚), „Ještěrka“ (Tokage, とかげ), „Spirála“ (Rasen, らせん), „Sen o kimči“¹⁴ (Kumučii no jume, キムチーの夢), „Krev a voda“ (Či to mizu, 血と水) a „Příběh od dolního toku řeky Sumidy“¹⁵ (Ókawabata kitan, 大川端奇端).

Tyto povídky jsou zajímavé nejen svými podivnými příběhy, ale i tím, že byly publikovány neobvyklými způsoby. Nejdříve vznikla povídka „Spirála“ (Rasen, らせん)

⁹ JOŠIMOTO, Banana: *B-kjú Banana, Banana jomihon*, Kadokawa bunko, Tokio 1995, s. 192.

¹⁰ LEVORA, J.: *Jošimoto, Banana: Portrét autorky*, In: <http://www.iliteratura.cz/clanek.asp?polozkaID=18327> (2. 5. 2010).

¹¹ SCHIERBECK, Sachiko: *Japanese Women Novelists in the 20th Century*, Museum Tusulanum Press, University of Copenhagen, Copenhagen 1994, p. 321.

¹² Winkelhöferová, V.: *Slovník japonské literatury*, Libri, Praha 2008, s. 307.

¹³ JOŠIMOTO, Banana: *B-kjú Banana, Banana jomihon*, s. 211-212.

¹⁴ *Kimči* je korejské národní jídlo. Přípravuje se z nakládané a kvašené zeleniny a dalších ingrediencí.

¹⁵ *Ókawabata* (大川端) je označení dolního toku řeky Sumidy, která protéká Tokiem.

jako doslov k povídce „Měsíc nad Trójou“¹⁶ od Hara Masumi. Povídka „Novomanžel“ (Šinkon, 新婚) se vyznačuje tím, že nejdříve vycházela na pokračování formou plakátů v osobních vlacích japonských drah, které jezdily mezi východními příměstskými oblastmi a Tokiem od ledna do března 1991. Pro povídku „Příběh od dolního toku řeky Sumidy“ (Ókawabata kitan 大川端奇端) si autorka název vypůjčila z názvu písně skupiny Tights (Taicu, タイツ) a také se inspirovala představami, které doprovázely skladbu, když ji poslouchala.¹⁷

Knih s názvem *Amrita* (Amurita, アムリタ) se odlišuje od většinové tvorby autorky svým románovým rozsahem. Tento její první román vyšel v roce 1994 a obsahuje dvě povídky. Krátkou úvodní povídku „Melancholie“ (Merankoria, メランコリア) a její pokračování, povídku „Amrita“ (Amurita, アムリタ). Za román *Amrita* obdržela Jošimoto Banana v roce 1995 prestižní cenu Murasaki Šikibu (紫式部賞受賞)¹⁸.

Sama autorka uvádí, že v této delší novele chtěla vykreslit jemnou každodennost v jiném světě, chtěla psát o okultním myšlení, které je hlavním prvkem hnutí Nový věk (New Age)¹⁹, a o způsobu, kterým bude opravdu poraženo. Jejím úmyslem bylo také napsat příběh o tom, jak rozbitá rodina začne znovu fungovat. Chtěla napsat příběh o sourozencích. Chtěla psát o tak vážné věci, jakou je rodina, která zešílela podobně, jak tomu bylo v díle Mišimy Jukia (三島由紀夫) *Krásná hvězda* (Ucukušii hoši, 美しい星).²⁰

¹⁶ トロイの月 (Toroi no cuki)

¹⁷ JOŠIMOTO, Banana: *Tokage*, Šinčó bunko, Tokio 1993, s. 169.

¹⁸ Dostupné na WWW: http://www.yoshimotobanana.com/question_e/ (2. 5. 2010)

¹⁹ Synkretické filozoficko-náboženské hnutí vzniklé v 60. letech v USA. V reakci na krizi osvícenského racionalismu, spojovanou s koncem minulého tisíciletí, připravuje a ohlašuje nástup nového věku, v němž cestou tolerance, široké ohleduplnosti či splýváním s přírodou budou překonány dualistické rozpolcenosti. (Kolektiv autorů: *Encyklopedický slovník*, Encyklopedický dům Odeon, Praha 1993, s. 741.)

²⁰ JOŠIMOTO, Banana: *B-kjú Banana, Banana jomihon*, Kadokawa bunko, Tokio 1995, s. 35.

2. Motiv smrti

Společným motivem povídek, které jsem si vybrala pro diplomovou práci, je smrt v různých podobách. Hlavní protagonisté, kteří jsou zároveň i vypravěči příběhů, jsou konfrontováni se smrtí blízké a milované osoby. Jedná se o smrt náhlou, nečekanou. Smrt je sice nedílnou součástí života, ale měla by nastat až poté, co člověk prožije dlouhý život a zestárne. Ve většině povídek Jošimoto Banany je tomu ale naopak. V povídkách vystupují mladí lidé, kteří zažívají smrt blízkých, většinou také mladých lidí. O to víc je jejich náhlá smrt tak zdrcující. Příběhy jsou líčením, jak se pozůstalí s touto velkou životní ránou vyrovnávají. A i když je obsahem povídek smrt a nelehký život protagonisty povídky po smrti blízkého člověka, závěr každé povídky vyznívá optimisticky. Protagonisté získají naději a věří v budoucnost. Věří v to, že budou opět šťastní.

V moderní společnosti je smrt do značné míry tabuizována, zpravidla je chápána tragicky a očekávána s obavami.²¹ Jošimoto Banana se ale ráda zaměřuje právě na témata problematická, skandální, na taková, která tradiční společnost pobuřují. Přesto jsou to věci, které existují, které jsou součástí každodenní skutečnosti a o kterých je třeba nahlas mluvit, ne před nimi zavírat oči. Smrt autorku přitahuje jako velký námět pro zkoumání života.²² I když se smrt v soukromém životě autorky právě nevyskytuje, cítí, že stále někde blízko vyčkává.²³

Autorka v doslovu ke svým povídkám, které spojuje motiv smrti, uvádí, že ona sama si na smrt nikdy nezvykne. Smrt pro ni znamená rozluku s nesmrtelností. Člověk se trápí tím, že už se nemůže setkat s tím, kdo zemřel.²⁴

²¹ JANDOUREK, J.: *Sociologický slovník*, Nakladatelství Portál, Praha 2001, s. 218.

²² Dostupné na WWW: http://www.yoshimotobanana.com/question_e/ (2. 5. 2010)

²³ JOŠIMOTO, Banana: *B-kjú Banana, Banana jomihon*, Kadokawa bunko, Tokio 1995, s. 48.

²⁴ JOŠIMOTO, Banana: *Jošimoto Banana džisen senšú: desu*, Šinčóša, Tokio 2001, s. 435.

Lidé, když ztratí někoho, kdo byl pro ně důležitý, cítí obrovský strach. Smrt pro autorku představuje největší slabinu, největší záhadu a největší smutek v životě člověka. Ačkoliv přiznává, že ještě nikdy nebyla na pohřbu, při psaní svých povídek je umírání vystavena a prožívá si ho společně s protagonisty příběhů. V povídkách chce Jošimoto Banana vyjádřit pocity těch lidí, kterým někdo blízký zemřel.²⁵

„Kuchyně“

Hlavní postavou povídky je mladá dívka Sakurai Mikage²⁶. Mikage smrt blízkých provází už do dětství, kdy ztratila oba rodiče. Po jejich tragické smrti ji vychovávali dědeček s babičkou. Později zemřel i dědeček a ona zůstala s babičkou sama. Příběh povídky začíná smrtí babičky, která byla její poslední pokrevní příbuznou. Mikage se s její smrtí těžko vyrovnává. Není schopná nic dělat, jen přežívá v jejich bytě. Na celém světě zůstala sama, nikoho z rodiny už nemá. Jejím jediným společníkem zůstala kuchyně. Jen v kuchyni dokáže spát a zapomenout na veškerou bolest. V kuchyni má pocit bezpečí.

Vysvobození z tohoto vegetativního způsobu života, který Mikage vede, nastává s příchodem chlapce Júičiho, který se znal s babičkou. Pomáhal Mikage s pohřbem a nakonec ji pozval k sobě na večeři. Mikage se seznamuje s neuvěřitelně krásnou Júičiho matkou Eriko. Júiči a Eriko nabídnou Mikage, aby u nich bydlela. Zachrání tak Mikage od toho, aby se utrápila v babiččině bytě. Mikage u nich nachází zázemí, klid a hlavně novou rodinu. Mikage se s jejich podporou znovu dokáže vzchopit a žít dál. Dokáže se vypořádat s pocitem zoufalství z osamělosti, z toho, že na světě už nikoho nemá. Už není osamělá, má Júičiho a Eriko. Později Mikage najde sílu udělat důležité rozhodnutí. Odejde z univerzity a začne se věnovat vaření, které je její láskou.

²⁵ JOŠIMOTO, Banana: *Jošimoto Banana džisen senšú: desu*, Šinčóša, Tokio 2001, s. 436 – 437.

²⁶ Autorka českého překladu pracuje s přechýlenou variantou příjmení - Sakuraiová.

Svou vlastní pílí dosáhne toho, že je přijata jako asistentka v kuchařské škole. Tajemstvím jejího úspěchu je to, že do vaření dává část své duše. Mikage se odstěhuje od Júičiho a Eriko a žije svůj vlastní život. Povídka končí optimisticky. Mikage se vyrovnala s babiččinou smrtí a našla smysl života. Myslela si, že smrt babičky je to nejhorší, co jí mohlo potkat. Bohužel se mýlila.

„Úplněk“

V druhé povídce se Mikage dozví, že Eriko byla zavražděna. Mikage je ve velkém šoku a trochu se zlobí, že Júiči jí tuto zprávu oznámil, až když už bylo po pohřbu. Cítí potřebu být s Júičim a pomoci mu. Oba mladé lidi spojuje smrt jejich blízkých, která je po celý život provází. Když byl Júiči hodně malý, zemřela jeho pravá matka na rakovinu. Jeho otec tehdy učinil šokující rozhodnutí. S vědomím toho, že už stejně nikdy žádnou ženu nebude tolik milovat, se rozhodl, že bude Júičimu matkou, kterou potřebuje. Podstoupil plastické operace a stal se ženou a změnil si jméno. Júiči není schopen bez matky (otce) žít dál. Júiči není tak silný jako Mikage, nedokáže se sám s tragédií vyrovnat. Volí jednoduchá řešení. Pije, aby necítil ten obrovský žal, a chce utéct z Tokia, od Mikage, od všeho, co mu předešlý život s matkou připomíná. Stejně tak i Mikage je ráda, že může odjet na pracovní cestu na poloostrov Izu.

Oba potřebují mít klid, být sami, aby si rozmysleli to, jak budou ve svém složitém vztahu pokračovat. Júiči nikdy nevyjádřil, zda k Mikage cítí víc než přátelské city. Mikage v prvních dnech, kdy bydlela s Júičim a s Eriko, věděla, že se do Júičiho nezamilovala. Byli dobrými přáteli, kteří si rozuměli a chápali se, protože je potkal stejný osud. Po žárlivém výstupu dívky, se kterou Júiči napůl chodil, napůl nechodil, si Mikage začíná uvědomovat, že Júičiho miluje. Jedné noci během pracovního pobytu na poloostrově Izu Mikage nasedne do taxíku a vyrazí za Júičim do vzdáleného města. Ví, že pokud tuto šanci promarní, navždy

zůstanou jenom přáteli. Júiči je velmi překvapený, když uvidí Mikage za svým oknem. Nevěří, že to není jen sen. Mikage mu navrhuje, aby všechny radosti i starosti pro příště snášeli spolu. Nechává Júičiho, aby se rozmyslel, jestli s ní chce chodit. Následujícího rána Mikage pozoruje temnou oblohu a padající vločky sněhu. Zvoní telefon. Júiči Mikage vesele oznamuje, že se vrátil do Tokia a že Mikage vyzvedne na nádraží, až se vrátí.

„Stín měsíčního svitu“

Hlavní protagonistkou povídky „Stín měsíčního svitu“ je dvacetiletá dívka Sacuki, jejíž vyprávění začíná vzpomínkami na přítele Hitošiho a na rolničku, kterou mu dala při prvním setkání. Rolnička s nimi vydržela po celé čtyři roky, kdy svůj vztah budovali. Nedávno se Hitoši zabil při automobilové nehodě, kterou nezavinil. Zároveň s ním seděla v autě i přítelkyně jeho bratra Hiiragiho, Jumiko. Sacuki se poprvé ve svém životě setkává se smrtí blízkého člověka. Je zničená, ztracená, osamělá. „Bohové, vy pitomci, já Hitošiho milovala až k smrti“²⁷, bědovala nešťastná Sacuki. Cítila jen obrovský žal. Když je jí nejhůř, poznává, že na svůj smutek není sama. Sdílení žalu jí nabízí Hiiragi, bratr Hitošiho. Hiiragi je výstřední osmnáctiletý chlapec, kterému zemřel nejen bratr, ale i jeho láska. Jen oni dva, stejně postižení ztrátou milované osoby, se dokážou pochopit a pomoci si navzájem. Překonají těžké období a dosáhnou okamžiku, kdy se se smrtí vyrovnají. V tomto příběhu jim navíc pomohou nadpřirozené síly a velká láska k zemřelým, Hitošimu a Jumiko.

„Svatostánek“

Povídka obsahuje příběh, jehož hlavní postavou je tentokrát muž jménem Tomoaki. Tomoaki tráví lenivé jarní dny u moře a nudí se. Pravidelně chodí na večerní procházky k moři, které je krásné svou temnotou a tím, že vypadá jinak, než ve dne. Uvidí zde

²⁷JOŠIMOTO, Banana: „Úplněk a jiné povídky“, přel. A. Kraemerová, Nakladatelství Brody, Praha 1997, s. 100.

na schodech sedět plačící ženu, která vypadá jako Panna Marie. Její pláč je velký, hořký a bolestný. Přesto od ní Tomoaki nemůže odtrhnout oči.

Druhý večer tam žena sedí znovu a znovu pláče. Tomoaki si nakonec dodá odvahy a osloví ji. Pozve ji do hotelu na šálek čaje. Žena ale nechce ani mluvit. Nakonec se dohodnou, že se setkají opět v Tokiu, dokonce bydlí ve stejném obvodu. Jeho prvotním záměrem bylo se s tou velmi smutnou ženou seznámit a pozvat ji na schůzku. Brzy ale pochopí, že vše je mnohem složitější, než se zdálo. Žena se mu svěří, že plakala, protože jí nedávno zemřel manžel. Náhle. Měli dlouhý a láskyplný vztah.

Vztahy mezi představiteli tohoto příběhu jsou složité, protože jejich životy jsou poznamenány tragédiemi, tajemstvími, jejichž odkrytí je pro ně bolestivé. Smutek paní Kaori²⁸ ze ztráty milované osoby Tomoaki pochopí až ve chvíli, kdy on sám je konfrontován se smrtí. Jeho bývalá láska ze střední školy a nyní kamarádka Tomoko spáchala sebevraždu. Tomoaki je paralyzován, zaskočen. Nepoznal, že Tomoko chce dobrovolně svůj život ukončit. Večer před tím ho Tomoko navštívila. Manžel odjel z města a Tomoaki si myslí, že jejich manželství moc dobře nefunguje. Tomoaki se s Tomoko rozešel kdysi na střední škole, protože nevěděl, jestli chce ve vztahu pokračovat, jestli jí má rád nebo ne. Hned po škole se Tomoko vdala a Tomoakiho to trochu zaskočilo. Nijak se ale netrápil, dál se občas stýkali a nyní spolu strávili noc.

Ráno odešla. Tomoaki už ji nikdy neuvidí. Obviňuje se, že se zabila kvůli němu a že jí nezabránil v sebevraždě. Setkává se náhodou také s manželem Tomoko. Manžel je zoufalý z její smrti a také z toho, že ve věcech, které po Tomoko zůstaly, našel Tomoakiovy fotografie. Oba muži pochopí, že Tomoko nikdy nepřestala Tomoakiho milovat. Tomoaki ji

²⁸ Jiné čtení jména je Kaoru (馨).

zraňoval tím, jak se k ní choval lehkomyšlně. Stále více se trápí svou vinou za její smrt. Není schopen plakat, ani na jejím pohřbu.

Zároveň začíná blíže poznávat Kaori, ženu z pláže. Dozvídá se více o jejím životě, ale stále pro něj zůstává záhadou. Navenek se oba snaží tvářit statečně a vesele, ve skutečnosti jejich duše trpí. Jednou jí pomáhá odnést krabici a společně potkají její matku. Tomoaki je vystrašen, bojí se, že se matka bude zlobit, když ji vidí s jiným mužem. Naopak je její matka velmi vlídná a milá, zve oba k sobě na návštěvu. Tomoaki vyzoruje, jak se Kaori chová jinak než obvykle, ve společnosti matky je hodnou a poslušnou dcerou. V bytě zahlédne Tomoaki dětskou postýlku a odhaduje, že Kaori bude mít asi malého sourozence.

Pravda, kterou se dozví, je pro něj velmi šokující. Postýlka patřila dítěti Kaori. Zemřelo na zápal plic krátce po jejím muži. Její matka dítě opatrovala a viní se z toho, že jeho smrt způsobila. Kaori byla z toho zničená, ale nikdy matce neřekla, že je to její vina, protože ví, jak se tím trápí. Proto obě hrají podivné divadlo, hrají si na matku a dceru z doby, kdy se žádná z těchto tragédií nestala.

Kaori mu tak odkryla všechna svá tajemství a rozplakala se. V tu chvíli se rozplakal i on. Oba plakali a jejich pláč byl osvobozující. Osvobodil oba od všech výčitek a viny, která je trápila. Tomoaki pochopil, že za smrt Tomoko se nemůže vinit, protože Tomoko se tak sama rozhodla. Byla to její volba, byla unavená z čekání na Tomoakiovu lásku a uvědomila si, že ji nikdy mít nebude.

Amrita

Téma románu *Amrita* je jednoduché. Autorka chtěla vyjádřit tímto příběhem myšlenku, že bez ohledu na všechny pozoruhodné věci, které se nám všem dějí, vždy zde bude nikdy nekončící cyklus každodenního života²⁹.

Ve srovnání s ostatními povídkami, se kterými jsem pracovala, je kniha *Amrita* odlišná svým velmi obsáhlým dějem, množstvím nadpřirozených jevů, komplikovaností vztahů mezi postavami i složitými vnitřními pocity vypravěčky příběhu. Román obsahuje vyprávění devatenáctileté dívky Sakumi, která se vyrovnává se smrtí své krásné a všemi obdivované mladší sestry. Maju spáchala sebevraždu. Spoustu prášků zapila alkoholem a usedla za volant auta.

Maju se nepodobala ani matce, ani otci, ani Sakumi, ale vypadala jako anděl. Byla krásná a brzy se začala objevovat v pořadech v televizi. Stala se televizní herečkou. Od rodiny odešla velmi brzy a vyrůstala v uměleckém světě, který byl jejím domovem. Později ale kvůli nervové poruše odešla do ústraní. Svět zábavního průmyslu ji asi poznamenal. Maju nebyla natolik silná, aby svůj životní styl zvládla. Nervová porucha byla jejím voláním o pomoc, i když žila zdánlivě šťastným životem se svým přítelem Rjúičiróem, mladým spisovatelem. Sakumi si nejdříve přečetla jeho knihu a byla z ní natolik vyděšená, že se s jejím autorem vůbec nechtěla setkat.

Sakumi si neustále klade otázku, proč se Maju zabila. Nedokáže pochopit, jak si mohla vzít najednou tolik prášků, když byla vždy velmi pořádná a pečlivě si hlídala, aby si vzala ty správné léky ve správný čas a ve správném množství. Uvědomuje si, že Maju postupně ztrácela životní energii, že nemohla a ani nechtěla být zachráněna. Nikdo jí nemohl

²⁹ YOSHIMOTO, Banana: *Amrita*, transl. R. F. Wasden, Faber and Faber, London 1997, p. 460.

pomoci. Vše začalo už dávno před tím, než se dostala mezi umělce, dříve než se seznámila s Rjúičiróem. Nikdo netušil, kdy to začalo a kam to bude směřovat. Maju se smála, ale její srdce strádalo. Nikdy nemluvila o budoucnosti, protože věděla, že pro ni žádná není.

Sakumi žije v rodině, která má velmi málo společného s tradičním modelem. Přesto všichni členové drží při sobě a jsou si oporou v těžkých chvílích bez ohledu na pokrevní příbuzenství. Tento způsob života všem vyhovuje a funguje poté, co se vždy tradiční rodinný model rozpadl.

Otci bylo už čtyřicet let, když si bral její tehdy devatenáctiletou matku. Krátce po narození Maju otec zemřel. Před pár lety se matka znovu provdala, narodil se bratr Jošio, ale manželství se opět rozpadlo.

Novou rodinu nyní tvoří Sakumi, její stále krásná matka, bratr Jošio, mladší sestřenice Mikiko a matčina kamarádka z mládí Džunko³⁰, která prožívá těžký rozvod a touží žít jednou opět se svou dcerou, která vyrůstá se svým otcem a jeho novou snoubenkou. Vytvořili si ženský svět s neobvyklou rovnováhou.

„Melancholie“

V první části románu se Sakumi snaží vyrovnat se se sestřinou smrtí, ale moc se jí to nedaří. I když matka hodně plakala, tak Sakumi nedokázala řádně truchlit. Plakala jen jednou. Neplakala pro její smrt, ale pro ztracený čas. Pro čas, který se ztratí mezi sestrami kdekoliv na světě.

³⁰ Jiné čtení jména je Sumin (純子).

„Amrita“

Vyprávění Sakumi pokračuje v následující povídce, kde je důležitým mezníkem pád Sakumi na schodech, při kterém utrpí úraz hlavy a ztrátu paměti. Zbavena všech bolestivých vzpomínek Sakumi začíná žít nový život, vyrovnává se se sestřinou smrtí, ale hlavně hledá sama sebe. Musí se vypořádat s mnoha dalšími starostmi, jakými jsou změna v bratrově chování a projevy jeho zvláštních schopností, obavy z následků úrazu a z nemorálního vztahu k Rjúičiróovi. Musí si projít těžkým a bolestivým obdobím, aby nakonec dokázala najít sama sebe, užívat si života a být šťastná.

Povídky „Bublina“ a „Cugumi“ se od předchozích příběhů odlišují tím, že smrt je zde v podobě hrozby, nebezpečí, které je přítomno v životech protagonistů. Jejich život svazuje strach z toho, že by smrt blízké osoby mohla nastat.

„Bublina“

Povídka „Bublina“ se soustřeďuje na spleť rodinné vztahy. Vypravěčkou příběhu je mladá dívka jménem Ningjo, která vyrůstala a žije jen s matkou. Svého biologického otce zná velmi vzdáleně. On o svoji rodinu nikdy nestál a Ningjo se ho vždy velmi bála. Její matka otce vždy milovala, i přesto, že si ji nikdy nevzal a jeho rodina ji ani její dceru nikdy nepřijala. Stále ho oddaně miluje a vše mu odpouští. Dokonce se rozhodne přijmout jeho nabídku, aby s ním odjela do Nepálu, kde on bude pobývat. Ningjo matčino chování vůbec nechápe.

Po odjezdu matky zůstává sama, na což nebyla nikdy zvyklá. Chvilí jí trvá, než se s novou situací sžije, než dokáže žít sama, sama si vše zařizovat. Náhodně se setká s chlapcem jménem Araši. Araši je otcův adoptivní syn. Ningjo se Araši líbí víc a víc a už jí nevádí, že bydlí sama. Najednou je ráda, že tu matka není, že si může dělat, co chce. Období

sladké svobody končí matčiným náhlým návratem z Nepálu. Matka je naprosto zničená, zklamaná z dlouholeté nešťastné lásky. Doma se nervově zhroutí, není schopná nic dělat, jen spát. Ningjo se snaží zjistit, co se vlastně v Nepálu odehrálo. Ačkoliv otec matku pozval, aby za ním přijela, vůbec se s ní nesešel. Matka trávila dlouhé dny v hotelu marným čekáním.

Ningjo je smutná z matčina zdravotního stavu, ale více ji trápí její vlastní pocity, které chová k Arašimu. Ačkoliv nejsou pokrevními příbuznými, trápí Ningjo obavy z toho, že by to bylo nemorální, kdyby spolu začali chodit. Araši také na nějakou dobu odjede za otcem do Nepálu, a tak zůstává Ningjo sama s matkou, se svými protichůdnými pocity a obavami.

Na základě Arašiho varování přijde domů včas, aby našla v kuchyni matku, jak si přikládá nůž k zápěstí s vysvětlením, že chtěla nakrájet zeleninu. Tato událost vyděsí nejen Ningjo, ale i matku, když si uvědomí, jakou hloupost mohla provést. Na pomoc nemocné matce přijede i babička a společnými silami se matka opět začíná dávat dohromady a přiznává marnost své lásky k otci Ningjo. Už se nechce zabít. Nakonec se vrátí z Nepálu i otec, který se pokouší navázat vztah se svou dcerou. Ningjo se přes počáteční odpor rozhodne dát otci šanci. I Araši se má brzy vrátit z Nepálu do Tokia a Ningjo pocítí naději v lepší budoucnost. Doufá, že jednou budou žít spolu, ona s Arašim i matka s otcem.

„Cugumi“

Obsahem povídky je letní lyrický příběh, který se odehrává v rybářském městečku v západní části poloostrova Izu. Své poslední prázdniny zde tráví vypravěčka příběhu, dívka Maria. Od dětství zde žila s matkou společně s rodinou své tety. Její otec za nimi vždy dojížděl jen na víkendy, protože byl ženatý a se svou rodinou žil v Tokiu. Teprve až když Maria dospěje, otci se podaří se rozvést, a tak se Maria s matkou bude stěhovat do Tokia.

Po letech dlouhého čekání budou žít konečně jako rodina a Maria s matkou opouští rodné městečko. Maria zde ještě tráví poslední prázdniny a celý příběh se točí kolem podivínské sestřenice Cugumi. Od dětství je Cugumi vážně nemocná a lékaři jí vždy prorokovali brzkou smrt.

Strach z její smrti způsobil, že rodina Cugumi rozmazlila, chodí kolem ní po špičkách a plní každé její bláznivé přání. Cugumi je velmi vychytralá a své nemoci zneužívá k tomu, aby celou rodinu terorizovala. Jen Maria se odváží s Cugumi jednat jako se zdravým člověkem. Maria má Cugumi ráda a zároveň ji někdy za její chování nenávidí. Myslí si, že ji snad jako jediná chápe a rozumí jí. Cugumi má Mariu nejradši z celé rodiny a jako jedinou ji respektuje.

Onoho léta zažije i první lásku. Do Cugumi se zamiluje chlapec, který se nedávno do městečka přistěhoval. A ačkoliv brzy poznává její povahu, má ji upřímně rád i přesto, že ona jeho ne. Je pro ni jen hračkou, Cugumi asi žádné city nemá. I když je její charakter špatný, sama Cugumi na to někdy zapomene a najde v sobě neuvěřitelnou sílu a statečnost, když se setká s nespravedlností. Jejím chlapci se ztratí pes, on je z toho nešťastný a nemůže ho nikde najít. Cugumi se vyburcuje, sama psa najde a zachrání ho, když se topí v řece. Zjistí, že měl k tělíčku přivázaný obrovský balvan. Zjistí, kdo mu to udělal, a rozhodne se vzít spravedlnost do vlastních rukou.

V noci se tajně vykrádá z domu, kope jámu, aby pak do ní jednoho z těch darebáků, kteří chtěli psa utopit, nalákala a zaživa ho zasypala. Naštěstí zasypaného chlapce najde Maria a zachrání ho. Maria se na Cugumi zlobí, ale ona se urazí. Byl to její způsob řešení situace, se kterou se setkala poprvé ve svém životě. Ocitla se tváří v tvář smrti psa, kterého milovala více než lidi. Za pokus o zabití nevinného zvířete se chtěla pomstít stejnou měrou.

Vlastně měla pravdu, jen nebyla naučená, že v reálném světě se věci takto řešit nesmí, i když by si to ten chuligán zasloužil.

Když Cugumi upadne do kómatu, celá rodina opět zažívá obrovský strach z toho, že Cugumi umře, a opravdu si myslí, že ten obávaný okamžik teď už opravdu nastane. Cugumi ale jako už mnohokrát před tím opět smrti unikne, probudí se a její stav se začíná zlepšovat.

Na první pohled si postava Cugumi zaslouží odsouzení. Je zlá, panovačná. Ví, jak se její rodina bojí, že by mohla kdykoliv zemřít, a tak vychytrale využívá jejich starostlivosti. Maria ale jejímu chování trochu rozumí. Cugumi nikdy nebylo dovoleno normálně žít, nemohla chodit ven jako ostatní, musela být doma pod dohledem. Její rodina ze strachu, aby se její zdravotní stav nezhoršil, ji držela doma a opatrovala ji. Cugumi byla nešťastná, vždy byla mimo okolní svět. Asi svou rodinu nenávidí za to, že jí nedovolili žít. Oproti pesimistickým prognózám stále žije, ale je to život, který nenávidí. Nenávidí asi i svou rodinu, a proto je na ně zlá a mstí se jim. Ale jakkoli je to kruté, pro všechny by bylo vysvobozením, kdyby Cugumi zemřela. Cugumi svůj život na lůžku nenávidí a stejně tak její rodina svůj život nežije, protože se všichni obětovali Cugumině nemoci.

Úvaha o smrti

Vždy když jsem si představila smrt, napadaly mě jen ty nejhorší černé myšlenky. Smrt je něco, čeho se velmi bojím, je spojena s velkým neštěstím, zármutkem a bolestí. Vím, že mě může smrt blízkého člověka kdykoliv potkat, ale neumím si tu situaci představit. Smrt pro mě existuje ve dvou variantách. První varianta, která se mi jeví méně strašlivá, je smrt prarodičů, popřípadě rodičů. Uvědomuji si, že smrt prarodičů, kteří dosáhli požehnaného věku, bude pro mě bolestivá, ale vyrovnám se s ní, protože je to něco očekávaného, něco, co

vím, že nastane, protože je to přirozený koloběh života. I smrt rodičů ve věku, kdy už jsem dospělá a chci si žít svůj vlastní život, by mě pravděpodobně tolik nezničila jako smrt přítele, milence či manžela, i když by byla velmi bolestivá.

Nejhorší variantou je pro mě smrt člověka, kterého milujete jinak, než své rodiče. Milenecká láska je větší a silnější než láska k rodičům. Je to tak proto, abychom lépe zvládli opustit rodné hnízdo a vydali se na nejistou cestu, kde se musíme o sebe postarat sami.

Rodiče mě vychovali, strávila jsem s nimi dětství a dospívání. V období dospělosti ale dochází k rozvolnění pout, kdy si děti chtějí jít svou vlastní cestou. Život s rodiči je minulost. Zůstávají nostalgické vzpomínky na bezstarostný život pod jejich ochrannými křídly, který ale nemůže trvat věčně.

Život s partnerem, kterého miluji, to je budoucnost. Jsou to všechny naděje, plány a věci, na které se těším po jeho boku. A i když se modlím, abych tuto zkušenost nikdy nepoznala, myslím, že bych měla pocit, že můj život skončil také. Cítila bych obrovskou bolest, smutek a vztek na osud, že mi vzal moji lásku, moji budoucnost. Cítila bych osamělost, tak strašnou, že bych ani nechtěla žít dál sama. Nechtěla bych ani ráno vstávat, protože bych neviděla smysl toho, proč pokračovat v životě, který se mi zhroutil.

2.1. Vyrovnávání se se smrtí

Vybrané studované povídky mají shodnou dějovou osu, podle které se příběhy odvíjí. Děj příběhů jsem rozčlenila na tři fáze, které na sebe navazují, jsou všechny důležité a protagonisté povídek si musí tímto bolestivým procesem projít proto, aby nakonec přeci jen dosáhli svého individuálního štěstí. Vypravěči příběhů jsou zároveň hlavními protagonisty. V povídkách najdeme převahu žen – vypravěček. I další postavy, které v příbězích vystupují, jsou ženského pohlaví, mužský element je trochu eliminován a postaven do pozadí, kde má svou vedlejší, přesto důležitou roli.

První fáze představuje seznámení se s převážně vypravěčkou příběhu a se smrtí jí blízké osoby. Od momentu smrti se příběh většiny povídek začíná odvíjet. V tomto období jsou protagonistky povídek smrtí zaskočené a zlomené, prožívají obrovský smutek. Je to velmi bolestivá životní zkušenost, se kterou se setkávají většinou poprvé v životě, a jsou proto bezradné. Nejvíce je trápí pocit naprosté opuštěnosti.

Druhá fáze je proces, během kterého dochází k postupnému vyrovnávání se se smrtí. A právě této fázi se budu věnovat v kapitole 2.1., ve které budu porovnávat různé způsoby vyrovnávání, kterými se protagonisté snaží překonat nejhorší období smutku.

Třetí fáze je dosažení zlomového okamžiku a této části povídek je věnována kapitola 2.2. Ve zlomovém okamžiku se postavy povídek setkávají nebo poznávají něco, co jim umožní najít sílu k činům, k tomu, aby našly smysl pokračování života.

„Stín měsíčního svitu“

Protagonistka povídky, mladá dívka Sacuki, toto nejtěžší období zvládne díky tomu, že chodí každé ráno běhat na most, kde se vždy scházela se svým chlapcem Hitošim. Je to nyní její jediný pevný bod poté, co se její život zhroutil. Stojí na mostě, pozoruje tekoucí řeku a uvědomuje si osudovost tohoto mostu pro jejich vztah. Hitoši bydlel na druhém břehu a tak ten most byl právě spojnici mezi jejich domovy a mezi nimi. A i nyní se Hitoši nachází na jiném břehu než Mikage. Toto oblíbené místo spojené se vzpomínkami na její lásku, ale nakonec Mikage umožní, aby se s Hitošim naposledy rozloučila. Bratr Hitošiho Hiiragi volí jiný způsob. Obléká se do školní uniformy své mrtvé dívky Jumiko. A ačkoliv ho všichni odsuzují a považují ho za blázna, jediná Sacuki mu rozumí a chápe, že je to jeho způsob, jak se se smrtí milované Jumiko vyrovnat.

„Kuchyně“

Mikage nachází útěchu v kuchyni, v tom čistém teplém místě, které jí dává pocit bezpečí. Kuchyně je jediné místo, kde dokáže po babiččině smrti spát. Zvuk vrnící ledničky alespoň trochu zahání její pocit osamělosti. Když přijde poprvé na návštěvu k Júičimu a jeho matce Eriko, okamžitě se zamiluje do jejich kuchyně. Zůstane pak u nich bydlet a kuchyně se stává jejím královstvím. Právě v jejich kuchyni se začne připravovat na profesionální vaření a zjistí, že vaření je to, čemu by se chtěla v životě věnovat. Vaření a kuchyně je jejím důvodem, proč žít dál. Začne pracovat jako asistentka v kuchařské škole, protože vaření je její láskou. Nalezne tak nový smysl života, osamostatní se a postaví se na vlastní nohy.

Amrita

Hlavní představitelka románu se postupně vyrovná se smrtí své sestry paradoxně „díky“ úrazu hlavy, při kterém ztratí paměť. Její mysl je jako čistý nepopsaný list papíru. Sakumi začíná nový život. S čistou myslí hledá svůj smysl života a nachází ho v podobě lásky k Rjúičiróovi, který byl přítelem její sestry. Sakumi se rozhodne být sobecká a nedbat na kritické poznámky lidí v okolí, kteří ji obviňují z nemorálnosti, když chodí s přítelem své mrtvé sestry. Sakumi si chce žít svůj vlastní život, chce být šťastná. Nakonec se ujistí, že se rozhodla správně, když jí Rjúičiró vyzná lásku.

„Svatostánek“

Hlavní představitel povídky Tomoaki se zpočátku se sebevraždou své kamarádky Tomoko vyrovnat nedokáže, viní se z její smrti. Sám trpí se svou bolestí, vyčítá si, že nepoznal její úmysly a nezachránil ji. Také si uvědomuje, jak Tomoko svým chováním zraňoval. Až v okamžiku, kdy sám zažívá smrt blízké osoby, je Kaori schopný pochopit a porozumět pocitům a bolesti, kterou ona cítí. Tím, že Tomoaki poznává její životní příběh a vše, čím si musela projít, začíná se pomalu vyrovnávat se svou vlastní bolestí. Poznává, že Kaori je velmi silná žena, která se i přes tragédie, které ji postihly, dokáže usmívat. Pochopí, proč tenkrát u moře tolik plakala. Byl to její způsob, jak se vyrovnat se smrtí svého manžela a dítěte. Musela odjet pryč z Tokia na neznámé místo, kde mohla dát průchod svému žalu, aby se pak mohla opět vrátit do města k rodičům a mohla přežít toto nejhorší období svého života.

„Bublina“

S celoživotní nešťastnou láskou se matka hlavní představitelky, Ningjo, vyrovná až ve chvíli, kdy ji zoufalství dožene k tomu, aby si sáhla na život. S pomocí rodiny se pomalu uzdravuje a smiřuje se s tím, že ji otec Ningjo nikdy nebude milovat. Alespoň ne tak, jak by chtěla. Pod vlivem všech událostí začne i Ningjo přehodnocovat svůj vztah k otci. Smíří se s tím, že jim nikdy nedal možnost být úplnou rodinou, a souhlasí s jeho pokusy o to, aby se konečně blíže poznali.

2.2. Zlomový okamžik

Po překonání velmi bolestivého a těžkého období se nakonec hlavními hrdinům podaří dosáhnout zlomového okamžiku. Je to rozhodující chvíle, kdy se vyrovnají se smrtí a jsou schopni pokračovat v životě. V daném zlomovém okamžiku hlavní postavy příběhů poznají, že mohou své zemřelé milovat dál, že na ně nikdy nezapomenou, ale bez výčitek a bez pocitu viny jsou schopni pokračovat a žít svůj život. Mohou se opět radovat ze života a těšit se na budoucnost. Hlavním tématem těchto povídek je spása duše. Hrdinové dosáhnou spásy své duše pouze tehdy, když svůj žal sdílí s dalším člověkem.³¹

Protagonisté povídek se po smrti svého blízkého cítí velmi osaměle. Zlomový okamžik v povídkách má podobu setkání s někým, kdo má podobnou zkušenost, s kým představitelé povídek mohou sdílet svůj smutek a tím dosáhnout pocitu úlevy a osvobození.

„Stín měsíčního svitu“

V povídce Sacuki sdílí svůj žal s Hiiragim. Oba zažívají stejný pocit smutku a osamělosti. Zlomový okamžik v jejich případě je úzce provázán s velkou láskou k Hitošimu a k Jumiko a má podobu nadpřirozeného jevu. Během zvláštního úkazu se k nim jejich mrtví milovaní na chvíli vrátí, aby se s nimi mohli naposledy rozloučit. Toto rozloučení znamená pro Sacuki i Hiiragiho, že si přiznají jejich smrt a smíří se s ní. Jejich pouto lásky bylo tragickou smrtí náhle přerвано a rozloučení znamená ukončení jejich vztahů.

³¹ SCHIERBECK, Sachiko: *Japanese Women Novelists in the 20th Century*, Museum Tusulanum Press, University of Copenhagen, 1994, p. 321.

„Svatostánek“

Tomoaki, vypravěč povídky, dokáže pochopit žal a smutek, který prožívá Kaori, až ve chvíli, kdy sám také zažije smutek ze smrti milované osoby. Tomoaki dosáhne zlomového okamžiku tehdy, když je schopen plakat. Pláče společně s Kaori poté, co se dozví, že ona se musí vyrovnávat nejen se ztrátou manžela, ale i jejich dítěte. V daném okamžiku Tomoaki a Kaori sdílí svůj žal a toto sdílení je osvobodí. Jsou schopni přijmout realitu a Tomoaki je schopen se vyrovnat také s pocitem viny, že nedokázal poznat, že se chce Tomoko zabít, a zabránit její smrti. Pochopí, že Tomoko neviděla jinou možnost.

Amrita

Sakumi se vyrovná se ztrátou milované sestry po úrazy hlavy, při kterém ztratí paměť. Postupně se jí vracejí útržky vzpomínek. Musí si ale prožít dlouhé období, během kterého je postupně schopná přijmout sestřinu sebevraždu a také najít sama sebe i porozumět své rodině. Je schopna pohlížet na členy rodiny z jiného úhlu než dříve.

Sakumi se nejprve vyrovnává se smrtí sestry sama. Přítel její sestry, Rjúičiró, také volí osamocení způsob. Cestuje a toulá se, ale klid v duši nenalézá. Úraz hlavy, který Sakumi utrpí po pádu ze schodů, ho nakonec přiměje k rozhodnutí se vrátit a být Sakumi nablízku. Už dříve k ní choval velmi vřelé city a později se jejich sdílení žalu změní ve vztah. Jsou si vzájemnou oporou, oba se smíří a vyrovnají se smrtí Maju. Jejich život nekončí, ale pokračuje jejich společným soužitím.

„Kuchyně“

Mikage poznává Júičiho, kterého si už dříve oblíbila její babička. Mezi oběma mladými lidmi vznikne jedinečný vztah. Jsou si podobní, mají podobné životní osudy, ale zároveň k sobě chovají komplikované city. Teprve poté, co je Júičiho matka Eriko zavražděna, se Mikage stává Júičiho zachráncem před upitím se k smrti. Oba každý zvlášť se vydávají na cestu, během které získají patřičný odstup od kruté reality, které je potkala v Tokiu. Toto odloučení jim umožní přemýšlet o svých životech. Uvědomí si, že jen svou vzájemnou pomocí se vyrovnají se smrtí svých blízkých.

Zlomový okamžik nastává, když Mikage přijíždí za Júičim do hotelu. Mikage se s babiččinou smrtí vyrovnala již dříve, když začala pracovat v kuchařské škole a osamostatnila se. Smrt Eriko jí všechnen ten žal a bolest připomněla, ale protože už vše jednou zažila, lépe se s tragédií vyrovnala. Júiči ale zůstal po smrti své matky zlomený a bezradný, chtěl na dobro utéct z Tokia do neznámých míst, která mu jeho smutek nebudou připomínat. Díky tomu, že Mikage vážila tak dlouhou cestu v noci za ním, si uvědomí její lásku a to, že ji potřebuje a že před bolestivými vzpomínkami neuteče, ale musí jim čelit.

„Bublina“

V povídce nastává zlomový okamžik ve chvíli, kdy se matka Ningjo chce zabít. Díky příchodu dcery je její pokus naštěstí zmařen a ona si uvědomí, že by takovým činem ublížila nejenom sobě, ale hlavně své rodině. Také dojde k poznání, že už nebude marně čekat na lásku, které se nikdy nedočká. Uvědomí si, že je důležité, aby žila svůj život, aby byla šťastná. A tehdy si i otec Ningjo uvědomí, jaké chyby se dopouštěl, když neustále matku Ningjo zraňoval a když odmítal žít se svou rodinu, s Ningjo a její matkou.

„Ještěrka“

S prožitými tragédiemi se po celý život snaží vyrovnat představitelé povídky „Ještěrka“. Oba mladí lidé zjišťují, že mají velmi podobné osudy, prožili si podobné neštěstí v dětství, které dosud nedokázali překonat. V jejich případě nastává zlomový okamžik ve chvíli, kdy si sdělí svá tajemství. Toto sdílení jim pomůže se s traumaty po letech konečně smířit. Navíc si uvědomí, že se vzájemně potřebují k tomu, aby byli šťastní, a že chtějí spolu žít.

2.3. Shrnutí kapitoly smrt

Přestože autorka tvoří smyšlené příběhy, jejich obsah je obrazem každodenního reálného života. Zabývá se problémy mladých lidí v současné společnosti, a proto mnoho čtenářů nachází v jejích povídkách inspiraci, jak se vyrovnat s vlastními osobními problémy či tragédiemi. Její příběhy přinášejí čtenáři povzbuzení a víru v to, že po všech útrapách se člověk dokáže vzchopit a vybojovat si své štěstí v životě.

Děj příběhů se odvíjí v několika fázích, které jsou nepříjemné a bolestivé, přesto si je člověk musí prožít, aby jednoho dne dosáhl okamžiku, kdy se se smrtí milovaného člověka vyrovná a najde svůj další smysl života.

První fáze nastává bezprostředně po smrti milované osoby a je spojena s obrovským šokem a žalem, který nečekaná smrt způsobila. Hlavní představitelé příběhů zůstanou paralyzováni, okolní svět pro ně přestane existovat. Musí si prožít ten nejhorší smutek a dostat se až na samé dno, aby se opět od něj mohli odrazit. Ač je to nesmírně těžké, nakonec se rozhodnout svůj život nepromarnit, ale žít ho dál. Prožitá utrpení je posílí, uvědomí si, co od života chtějí a jak ho budou žít dál. Charakteristickými pocity, kterými si protagonisté procházejí, jsou v této části obrovský smutek a pocit osamělosti.

Představitelé příběhů volí různé formy, kterými se se smrtí vyrovnávají. Překlenout toto období je velmi těžké, vyžaduje hodně sil. Během tohoto procesu hlavní postavy povídek zjišťují, že na svůj smutek nemusí být samy. Protagonisté příběhů potkávají člověka s podobným osudem. Poznávají někoho, kdo prožívá stejnou ztrátu a stejný smutek jako oni sami. Sdílení žalu znamená pomyslné pomocné lano, které jim osud nabízí. Sdílení smutku, strachu a obav s jiným člověkem představuje zlomový okamžik na cestě, na jejímž konci dosáhnou protagonisté povídek znovu po dlouhé době ve svém životě stavu štěstí.

Závěr povídek je pozitivní, jeho důležitým poselstvím je naděje a víra v budoucnost. Protagonisté povídek poznají, že si prožili nejhorší období, které je posílilo. Přijali smrt jako nedílnou součást života, který je určován vyšší mocí. Na své milované nezapomenou, ale jsou schopni žít sami bez nich dál a těšit se na hezké věci, které je v životě zase potkají.

Typickým znakem příběhů je fatalismus. Protagonisté příběhů nejdříve cítí obrovskou zlost na krutost života, na osud, na bohy. Vyčítají nějaké vyšší moci to, že jim zničila dosud šťastný život a vzala jim to, co milovali. Cítí nespravedlnost a svou bezmoc. Jejich postoj se ale postupně mění ve smíření. Věří v osud a pochopí, že ho nelze kontrolovat ani předvídat. Člověk ho může jen přijmout a nesmí se jím nechat zničit. Protože i věci, které se zdají být zpočátku velmi kruté a nespravedlivé, mají svůj skrytý smysl, mají nakonec dobrý vliv na náš život.

V povídkách se projevuje vliv buddhismu a jeho víra v opakující se vesmírné epochy. Vypravěčka románu *Amrita* během své cesty za štěstím dochází k víře, že život probíhá v opakujících se cyklech a že život určuje osud, na který člověk nemá žádný vliv.

Do příběhů se promítá i vliv kulturních kořenů autorky. V povídkách a převážně v románu *Amrita* se hlavní protagonistka obrací k buddhismu, jako příměr používá buddhistické bůžky džizó. Obsah a vyznění povídek může odpovídat buddhistické víře v převtělování či v šintoistickou pomíjivost. Stejně jako sakury, které kvetou vždy na jaře po celém Japonsku nádherně, ale krátce, i lidský život je pomíjivý. Smrt čeká každého člověka, a proto je důležité na životě tolik nelpět, přijmout smrt jako jeho neoddělitelnou součást. A ač jsme my, Evropané, formováni křesťanskou kulturou, proč nezkusit být otevřenější a nechat se inspirovat japonskou moudrostí. V mnohém si život ulehčíme a i se smrtí se budeme moci lépe vyrovnávat.

3. Nadpřirozená moc

Dalším společným charakteristickým rysem povídek je kromě motivu smrti také přítomnost nadpřirozené moci. Tímto způsobem může autorka čtenáři naznačit, že ačkoliv jsou její příběhy odrazem reálného života současného Japonska, přesto zůstávají fikcí. Tento lehký dotek magického realismu přidává povídkám na kráse a neopakovatelnosti příběhu.

V povídkách Jošimoto Banany má nadpřirozená moc několik podob. Setkáváme se zde například s neobvyklým přírodním úkazem, který je spojen se starobyrou japonskou legendou a tradičním náboženstvím. Často také v příbězích nalezneme postavy se zvláštními schopnostmi. Tito lidé mají předtuchy, mají schopnost předvídat události, číst v myšlenkách jiných lidí, vidět duchy nebo s nimi komunikovat. Autorka pracuje s tajemnem, které obestírá lidskou psychiku, s tím, že někteří velmi citliví jedinci dokážou vnímat věci, které jsou pro nás ostatní záhadné, protože jsme sami podobnou zkušenost sami neměli nebo proto, že si je nejsme schopni vysvětlit.

Autorka ráda využívá v příbězích sny jako prostředek dosažení zkušenosti, která přesahuje naše chápání. Pomocí snů se propojí mysl těch dvou lidí, kteří jsou si mimořádně blízcí. Ve snech mohou například lidé s nadpřirozenými schopnostmi navštěvovat jiné lidi, aby jim sdělili něco důležitého. Protagonisté povídek zažívají ve snech návštěvy těch, kteří zemřeli náhle a je pro ně důležité uzavřít svůj pozemský život a rozloučit se. Ne vždy ale mají sny pozitivní význam, někdy mohou mít podobu noční můry, ve které se zhmotňuje pocit viny nebo strach z něčeho.

3.1. Projevy nadpřirozené moci v jednotlivých povídkách

„Kuchyně“

V povídce „Kuchyně“ se jedná o druh telepatie, kdy zvláštní vzájemné porozumění mezi Mikage a Júičim dosáhne až úrovně propojení jejich myslí v okamžiku, kdy se jim zdá stejný sen. Mikage se zdá o tom, jak je zpátky v babiččině kuchyni, kde uklízí a leští. Je tam s ní i Júiči myjící podlahu. Poté si oba sednou, popíjejí čaj a povídají si. Po probuzení zjišťuje Mikage s překvapením, že Júičimu se zdál stejný sen, jak umýval podlahu v babiččině kuchyni a jak si pak s Mikage povídali. Oba jsou nejdříve zaskočeni, ale pak se jen smějí a toto setkání ve snu je pro ně potvrzením toho, jak moc si vzájemně rozumí a chápou se.

„Stín měsíčního svitu“

Do příběhu je zakomponována japonská legenda o každoročním setkání Nebeské přadleny (hvězdy Vega) a Pastýře (hvězda Altair). Jsou to milenci, ale jen jednou za rok je jim dovoleno překročit Mléčnou dráhu a setkat se. V Japonsku se tato pověst připomíná svátkem Tanabata 7. července.³²

Sacuki potkává zvláštní ženu jménem Urara, která si ji vybere, aby se s ní účastnila zvláštního úkazu, který se může stát jen jednou za sto let, na určitých místech a za příznivých okolností. Sacuki vůbec netuší, co se může stát. Nic neví ani o tajemné Uraře. Přesto jí něco jako vnitřní hlas našeptává, aby na ono místo šla. Sacuki je nemocná, neustále je trýzněna vzpomínkami na mrtvého Hitošiho, s jehož smrtí se nedokáže vyrovnat. Před svítáním určeného dne se setká s Urarou na mostě přes řeku, který velmi milovala, protože to bylo místo, kde se obvykle s Hitošim scházeli. Za chvíli se stane svědkem

³² LÖWENSTEINOVÁ, M. – WINKELHÖFEROVÁ, V.: *Encyklopedie mytologie Japonska a Koreje*, Nakladatelství Libri, Praha 2006, s. 71.

neuvěřitelného úkazu. Má pocit, že se vše kolem ní změnilo, zůstala tam stát jen ona. Po chvíli na protějším břehu uvidí stát Hitošiho, který se na ni dívá smutnými očima. Nakonec se usměje a zamává jí na rozloučenou.

Sacuki pláče, protože se jí splnilo to, co si tajně přála. Rozloučila se s Hitošim, se svou láskou. Jednu kapitolu svého života ukončila a začne žít novou. Na Hitošiho nikdy nezapomene, ale bude žít dál bez něj. Stejný den ve stejnou dobu vešla do Hiiragiho pokoje mrtvá Jumiko, vzala si svoji školní uniformu, kterou do té doby Hiiragi nosil, usmála se a odešla. Hiiragi si myslel, že to byl sen, ale i jemu bylo dopřáno se s Jumiko rozloučit.

„Svatostánek“

Tomoaki má po smrti své přítelkyně Tomoko zvláštní pocit, že s ním je stále přítomna v místnosti. V noci se mu zdají podivné sny, ve kterých se mu Tomoko objevuje. V těch snech Tomoaki cítí jistotu, že je stále naživu. Má pocit, že je s ním Tomoko i v jeho bytě, cítí její přítomnost v místnostech, jako by toho dne, kdy spáchala sebevraždu, zde zůstala její duše. Tomoko nemůže odejít, dokud si Tomoaki nepřizná, že její smrti nemohl zabránit, a dokud neodpustí sám sobě. Po složitém vnitřním boji se žalem a vinou, kdy dojde za pomoci Kaori k výše uvedenému poznání, jednoho dne v krátkém okamžiku pozná, že Tomoko už s ním není. Cítí jistotu, že Tomoko zemřela, až v tento moment. Duše Tomoko přebývala s Tomoakim, protože ho musela přivést k poznání, že ji nemohl zachránit. Pak teprve mohla v klidu opustit pozemský svět.

„Bublina“

Neblahá předtucha se objevuje v povídce „Bublina“. Hlavní protagonistka Ningjo sedí v kavárně, do které chodívala společně s Arašim, adoptivním synem svého otce. Araši odjel za otcem do Nepálu, zatímco matka Ningjo se nedávno z Nepálu vrátila poté, co byly

zmařeny její naděje, že by mohla žít s otcem Ningjo jako jeho právoplatná partnerka. Otec se k ní zachoval velmi necitelně a ona zůstala v cizí zemi opuštěná.

Ningjo má plnou hlavu Arašiho a píše mu dopis, když v tu chvíli jí Araši zavolá. Ningjo je mile překvapená takovou náhodou, ale Arašiho tón je velmi vážný a vystrašený. Svěřuje se Ningjo se svým neblahým pocitem a přesvědčuje Ningjo, aby okamžitě jela domů za svou matkou, protože má zvláštní tušení, že by se něco špatného mohlo stát. Ningjo Arašimu moc nevěří, ale jeho vyděšený hlas ji donutí, aby ho uposlechla. Doma najde matku, která nečekala, že se Ningjo vrátí tak brzy, jak stojí v kuchyni s nožem v ruce. Ningjo je velmi vystrašená a později Arašimu zavolá, aby mu poděkovala, že ji varoval, a ona se tak domů vrátila právě ve chvíli, kdy matka zvažovala, zda nemá své trápení ukončit. Vše dobře dopadne, matka se začíná uzdravovat a už snad na sebevraždu nepomyslí.

Ještěrka

Soubor povídek *Ještěrka* obsahuje krátké, ale podivné příběhy na nejrůznější témata. Jejich neobvyklost spočívá v námětech, kterými jsou neuvěřitelná přeměna starého a ošklivého bezdomovce v krásnou a mladou ženu, příběh dvou lidí, kteří až po několika letech vztahu zjistí, že je spojuje podobný osud, vyprávění ženy, která žila několik let jako milénka ženatého muže a nyní je jeho právoplatnou manželkou a zažívá obavy, že jednou sama bude zažívat bolestnou nevěru stejně jako jeho dnes už bývalá manželka, příběh mladé dívky, která se rozhodla opustit náboženskou sektu, ve které s rodiči vyrůstala, a hledat sama sebe a svůj smysl života.

Loučení spisovatele se ženou, kterou miluje a která se rozhodne absolvovat seminář zbavující lidi nepotřebných bolestivých vzpomínek je vykresleno na pozadí fantastické scény výbuchu bomby v ulicích města. Poslední povídka ve sbírce je vyprávěním ženy, která

žila velmi promiskuitním životem. Ukončila ho ze zdravotních důvodů, ale když se zamiluje a je zasnoubená, její minulost se vrací a ona se bojí, že její naděje na šťastný život bude zmařena. Také se dozvídá rodinné tajemství spojené s jejími rodiči, jejím narozením a řekou, která ji vždy přitahovala.

Když Jošimoto Banana psala povídky ze sbírky *Ještěrka*, zajímala se o zkoumání (objevování) času, o léčení a léčitelství, o karmu a o osud. Autorka zastává názor, že lidé mohou vidět svůj život zde na zemi buď jako druh ráje, nebo jako peklo. Věří, že lidé sami si vytváří svůj vlastní ráj nebo peklo již zde na zemi.³³

Důležitým společným znakem povídek ze souboru *Ještěrka* je naděje. Protagonisté příběhů se setkávají s nadějí poprvé. Proces objevení naděje začíná většinou tehdy, když si všimnou něčeho, čeho si dříve nebyli vědomi, nebo když znovu zažijí již zapomenutý pocit. Tento druh procitnutí je donutí jednat a měnit věci.³⁴

Autorka chtěla vyjádřit stav zmatení, který doprovází výše popsaný okamžik spolu se snahou o uspořádání naší emocionální zátěže, stejně jako pocity úlevy.³⁵

„Ještěrka“

Povídka je vyprávěním muže o jeho dívce, jejíž přezdívka je Ještěrka. Když je s ní, má stejný pocit, jako když drží v ruce ještěrku, kterou chce milovat a opatrovat, protože je tak malá a drobná. Kdysi ji uviděl ve fitness centru, kam chodil pravidelně plavat, a okamžitě v něm vzbudila zvědavost. Vždy když ji viděl, byl rozveselený. Když uviděl tetování ještěrky, které měla na noze, věděl, že s ní chce být. Cítil, že ona je žena s posláním, která si nese těžké břemeno, ale nic o ní nevěděl. Chtěl se s ní sblížit, ale Ještěrka odjela

³³ JOŠIMOTO, Banana: *Tokage*, Šinčóbunko, Tokio 1993, s. 168

³⁴ JOŠIMOTO, Banana: *Tokage*, s. 168

³⁵ JOŠIMOTO, Banana: *Tokage*, s. 168.

studovat akupunkturu do Číny. Muž pracuje v nemocnici, kde léčí emocionálně narušené děti, a Ještěrka si po návratu otevře léčitelskou praxi. Vládne totiž zvláštními, nadpřirozenými schopnostmi. Dokáže vycítit příčiny nemocí u lidí a dotykem ruky je vyléčit. Chtěla pomocí svého nadání pomáhat ostatním. Poznává, když je někdo blízko smrti, protože má kolem sebe černý stín.

V určité době Ještěrka přestala mluvit se svým okolím, kromě něho. On je její jediné východisko. Chce si Ještěrku vzít, ale bojí se, že ho odmítne. Ještěrka je sice o několik let starší než on, ale přesto má velmi dívčí vzhled a nikdo by jí její věk nehádal. Požádá ji o ruku. Než mu Ještěrka odpoví, chce, aby se dozvěděl její tajemství.

Ještěrka v dětství ztratila na nějakou dobu zrak. Stalo se to poté, co byla svědkem něčeho strašného. Je překvapený, myslel si, že měla šťastné dětství. Když jí bylo pět let, vběhl k nim do domu šílenec, pobodal její matku a zase utekl. Zachránila matce život a zastavila jí krvácení. Tehdy zjistila, že má uzdravující schopnosti. Tragédie poznamenala rodinu strachem a ona si přála, aby ten násilník zemřel. Proklela ho a on skutečně zemřel při neuvěřitelné nehodě. Ještěrce se vrátil zrak, ale trpí pocitem viny, že to ona ho zabila. Nezáleží na tom, kolik lidí uzdraví, všechny její dobré skutky bude zastíňovat smrt onoho násilníka. Ještěrka má stále noční můry, ve kterých se jí zjevuje a ptá se, proč ho zabila.

S podobným tajemstvím žije i on. Není synem svých rodičů. Jeho matka nejdříve chodila s bratrem jeho otce, ale pak se rozešli a ona si vzala otce. Bohužel jeho bratr to neunesl. Jednou k nim vtrhl, oba je svázal, matku znásilnil a nakonec chtěl všechny podpálit. Zachránili je sousedé. Narodil se z násilného činu, který rozvrátil celou rodinu. Viděl, jak později matka spáchala sebevraždu.

Oba spojuje podobný traumatizující zážitek. V dětství se stali svědky tragické rodinné události, která je poznamenala víc, než si po celý život připouštěli. Díky sdílení své bolesti pochopí, že společný ošklivý zážitek vytváří mezi nimi zvláštní pouto a činí jejich vztah jedinečným. Ještěrka vyslovila modlitbu, ať někdo zastaví trápení lidí na tomto světě, a myšlenku, že jednou skončí v pekle, protože tam bude více lidí, kteří budou potřebovat její léčitelské schopnosti.

„Novomanžel“

Příběh povídky na mě působil velmi záhadně a dlouho jsem přemýšlela o jeho významu. Příběh je vyprávěním osmadvacetiletého muže, který se vrací nočním vlakem domů z práce a zažívá podivné setkání. Po práci popíjel s kolegy v baru a byl dost opilý. Přejel svoji zastávku, protože se mu nechtělo jít domů. Do vlaku nastoupil ošklivý bezdomovec. Ostatní cestující před ním utekli do jiného vagónu, ale on neutekl, nelíbilo se mu, jak ostatní dávají na odiv svůj odpor k tomuto špinavému muži. Muž si přisedl právě k němu. Najednou ho oslovil, že musí mít nějaký dobrý důvod, proč se mu nechce jít domů. On ho ale ignoroval a předstíral, že spí.

Náhle ucítil svěží vůni letních květin a vůni ženské pokožky. Otevřel oči a byl velmi překvapený. Místo bezdomovce vedle něj seděla nádherná žena. Ve vlaku s ním nikdo nebyl, aby mu dosvědčil tu úžasnou přeměnu. Obličej té ženy mu připadal důvěrně známý. Byl si jistý, že ji odněkud zná. Přesvědčoval sám sebe, že to vše je jen opilecký zlý sen. Žena ho přiměje, aby jí vyprávěl o své ženě Acuko. On bez zábran začne vyprávět o své ženě, jak vypadá, co každý den dělá. Někdy se mu zdá, jako by žili v naprosto odlišných světech. Acuko mluví jen o jejich domově, je typickou ženou v domácnosti. Miluje, když mu vytváří dokonalý domov. Ale on to nesnáší, proto se mu nechce vracet domů.

Začíná se vedle krásné ženy cítit dobře, cítí mezi nimi vzájemné porozumění. Krásné žena vedle něj ho dále pobízí, aby jí řekl, jak dlouho žije v Tokiu. Říká mu, že Tokio je plné lidí, jako je on. Je plné těch, kteří opustili svá rodná města a byli přesazeni do jiného prostředí, a proto on patří také k těm lidem, kteří se nikdy nebudou cítit klidní v tomto velkém městě. On odpovídá, že do Tokia přišel v osmnácti letech, po smrti své matky.

Krásná žena mu vysvětluje, že jen jezdí okolo a pozoruje lidi. Vlaky pro ni představují přímou čáru bez konce. Většina lidí včetně něho ale přemýšlí o vlacích jako o uzavřených krabicích, které je dopravují mezi domovem a kanceláří. Žena mu nabízí i jiný úhel pohledu. Ukazuje mu možnost přemýšlet o svém životě jako o druhu vlaku, místo toho aby se staral o svůj obvyklý cíl cesty. Byl by pak určitě překvapený, jak daleko by se mohl dostat jen s penězi, které má právě teď ve své peněžence.

Rozhodne se, že na příští stanici vystoupí a vrátí se domů. Bylo pro něj těžké opustit tu krásnou ženu. Měl pocit jako by spolu strávili dlouhý čas. Měl pocit, že s ní navštívil každý kout v Tokiu, každou budovu, jako by pozoroval každého člověka a každou situaci. Měl neuvěřitelný pocit setkání s životní silou, která vše zahaluje. Pociťoval nepatrné odcizení ke svému manželství, práci, životu i k roztomilému profilu Acuko. Toto město dýchá ve všech vesmírech, které lidé v tomto městě mají ve svých hlavách. Na příští stanici vystoupil a rozloučil se s tím neuvěřitelným mužem, který tam byl zpět místo krásné ženy.

Smyslem proměny ošklivého bezdomovce v krásnou ženu byla jeho zvědavost. Chtěl vědět, proč nevystoupil tam, kde obvykle vystupuje. V podobě krásné ženy ho pak nenásilně přiměl, aby mu vyprávěl o svém životě, který ho evidentně nedělá šťastným. Krásná žena se ho nenuceně vyptává a on se tak zamýšlí nad svým životem. Má pocit, že pozoroval svůj život z velké vzdálenosti. Žena mu nabízí i jiné způsoby, kterými může na svůj život pohlížet. Vždy má možnost volby nevracet se domů, pokud nechce.

V této povídce autorka ponechává na úvaze čtenáře, aby si sám vyvodil význam příběhu. Ústředním momentem je zázračná proměna otrhaného bezdomovce v překrásnou ženu, které byl hlavní představitel příběhu ochoten naslouchat, zatímco bezdomovce ignoroval. Bojoval s rozpolcenou duší, kdy jedna její část ho nutila vrátit se domů do dokonalé domácnosti udržované vzornou manželkou, a druhá ho sváděla k tomu, aby udělal zásadní rozhodnutí a skoncoval s životem, který nesnáší, aby se vrhl do dobrodružství, do života bez jistot a zázemí. Do života, ve kterém by byl ale svobodný. Jeho touha po životní změně se zhmotnila do nádherné ženy a on vdechoval její vůni a byl jí unesen.

Hlavní protagonista povídky je znechucen svým životem. Je nešťastný v manželství se ženou, se kterou si nerozumí, se kterou nemá žádné společné zájmy. Acuko mu sice vytváří dokonalý domov, ale on o něj nestojí. Nechce se mu ani vracet domů, raději se po večerech opíjí. Náhle se setkává s tím, že mu někdo otevře oči a ukáže mu, že jeho život může být šťastnější. Musí ale překonat strach a mít odvalu a postavit se proti způsobu života, který mu určuje společnost i za cenu toho, že se tím společnosti znelíbí. Jeho život tak bude sice složitější, ale získá svobodu. Neexistuje jen to, že musí každý den chodit do práce, že se musí oženit a mít dokonalý domov s dokonalou manželkou. On je ten, kdo má právo si rozhodnout, jak chce žít. Nejdůležitější je jen to, aby byl šťastný a nebál se změny.

Každý by měl mít právo žít si svůj život svobodně a podle svých představ, místo toho, aby mu jeho život byl svěřací kazajkou. Všechno záleží jen na nás, jak my se rozhodneme, jaký život chceme žít. Zda dáme přednost životu v jistotě, nebo budeme riskovat a odvážíme se bojovat za své právo na šťastný život, který nám nebude řídit někdo jiný. Každý člověk sám je zodpovědný za své úspěchy i prohry.

„Snění o kimčič“

V této povídce vypráví mladá žena svůj příběh o vztahu k ženatému muži. Příběh je kritikou společnosti, která tento vztah považuje za nemorální, ačkoliv o něm vůbec nic neví. Žena vzpomíná na to krásné období, kdy žila svobodným životem ve svém bytě a scházela se se svým milencem jen, když chtěla. Nebyla jako ostatní ženy, které byly nešťastné a toužily po tom, aby se jejich ženatý přítel rozvedl. Jí se naopak její životní styl líbil, nechtěla nic měnit. Každodenní maličkosti sdílela se sestrou, která s ní bydlela.

Ale i když si to nechtěla přiznat, vztah se ženatým mužem byl pro ni někdy velmi bolestivý. Byly chvíle, kdy chtěla vztah vzdát. Jednoho dne se rozvedl a požádal ji o ruku. Nebyla moc nadšená, svůj život se sestrou měla moc ráda, ale věděla, že s ní pořád bydlet nemůže. Nejraději by žila sama, ale společnost ji nenechala žít si po svém. Společnost vyvíjí neviditelný tlak, který nutí přizpůsobit se. A tak, i když se jí moc nechtělo, se vdala.

Manželství byl pro ni šok, najednou byla s manželem pořád a trápila se, že jednou se může dostat do pozice jeho bývalé manželka. Trápila se myšlenkami, že muž, který jednou podvedl, zradí znovu. Cítila se opuštěná, chyběla jí sestra. Se sestrou by byla vždy v bezpečí, nikdy by jí neublížila, neodešla by do jiného domova. Stýská se jí po starém životě, začne muže podezřívát, když jí oznamuje, že se vrátí z práce později.

Muž ji překvapil, když se nečekaně vrátil z práce včas a přinesl kimčič. Vysvětloval jí, kde a s kým byl, aby se nebála. V tu chvíli pocítila změnu. Byla to úleva a pocit štěstí. Věděla, že už ho nebude nikdy podezírat. Od počátku jejich vztahu cítila, že spolu stráví nějaký čas. Nyní rezignovala a podřídila se. Jen osud rozhodne, jak dlouho spolu mají být. Proto se nebude trápit, ale život s ním si užívat a těšit se z něj. Ve stejnou chvíli, kdy

pominulo její trápení, se dozvěděli, že jeho bývalá manželka se znovu vdala. Cítili osvobození ze společné viny.

Na konci povídky se jí zdá sen, jak nakupuje na korejském tržišti s manželem, chtějí koupit nakládanou zeleninu kimčí. Jejímu manželovi se zdál stejný sen. S novým ránem je čeká i nový začátek. Stejně jako sdíleli stejný sen, budou nyní sdílet drobnosti každodenního života. Toto sdílení bude tvořit jejich společný život.

„Krev a voda“

Povídka je příběhem mladé dívky, která hledá sama sebe a svůj smysl života, aby našla štěstí a pochopila i smysl života svých rodičů a respektovala ho. Její rodiče byli moc milí lidé, příliš dobří pro tento svět. Poté, co je jejich přítel okradl o všechny peníze, odešli z Tokia do náboženské sekty. Žili ve vesničce v horách. Pro hlavní protagonistku příběhu to ale byla vesnice ztroskotanců a ona chtěla svůj život žít jinak. Z vesnice utekla do Tokia, kde si našla práci, kamarády a nakonec i lásku, Akiru, který měl zvláštní dar. Uměl vyrábět léčivé amulety.

Vypravěčka příběhu stále hledá samu sebe, bojí se své rodiče znovu navštívit, protože si není jistá, zda by ji nepřemlouvali k návratu. Bojí se toho, že by s návratem do sekty souhlasila. Zpočátku měla o Tokiu a okolním světě idealistické představy. Ve městě ale nakonec poznala víc ztroskotanců než ve vesnici. Po návštěvě svého otce ale pochopí, že rodiče si vybrali tento způsob života, mají svoji víru, která jim pomáhá, a jsou spokojení. Ona si vybrala jiný život. Důležité je, že se vzájemně milují a žijí tak, aby byli všichni šťastní. Pocítí úlevu, vztahy s rodiči se urovnaly a vyjasnily.

„Podivný příběh od dolního toku řeky Sumidy“

Povídka obsahuje vyprávění dívky Akemi o jejím promiskuitním sexuálním životě, který pro ni byl druhem koníčku a způsobem, jak se vydat svou vlastní životní cestou. Během sexu sdílela delikátní potěšení s ostatními lidmi. Kvůli zdravotním potížím s tímto životním stylem skončila a začala pracovat jako sekretářka a stýkala se s normálními lidmi.

Na pohřbu jeho otce se seznámila se svým budoucím přítelem. Jako jediná dokázala vycítit jeho smutek a samotu, pochopit jeho city. Bylo mezi nimi zvláštní spojení, jedinečný druh porozumění. Akemi kromě přítele milovala i jeho byt nad řekou, která ji nevysvětlitelným způsobem přitahovala.

Během příprav na zasnuby a svatbu se Akemi dozví rodinné tajemství o tom, že matka s otcem procházeli manželskou krizí, když se narodila. Když je otec po dlouhé době přijel navštívit, stála matka na mostě a náhle hodila Akemi do vody. Otec ji zachránil. Matka se léčila na psychiatrii, ale tuto událost si nepamatovala. Od té doby se jejich rodina opět dala dohromady, nebyly už žádné nevěry ani finanční problémy v otcově firmě. Akemi není překvapená. Cítí úlevu, že se konečně vyjasnil pocit, který už měla dlouho.

Kompromitující fotky z její minulosti ohroží zasnuby. Akemi předpokládá, že se s ní přítel rozejde, ale on v žádném případě nechce. Vypráví jí, že prožíval po otcově smrti ve firmě boje o moc mezi rodinnými příslušníky a tuto hroznou dobu přežil jenom díky ní. U ní cítil bezpečí a klid. Chce být s ní a její minulost ho nezajímá. Akemi pocítila naději, naději v život.

Amrita

Sakumi se při pádu ze schodů udeří do hlavy. Dokonce v nemocnici podstoupí operaci, ale její mozek podle vyšetření není poškozen. Přesto Sakumi ztratí paměť a zažívá

pocity velkého zmatku. Sama cítí, že se s ní stalo ještě něco jiného, velmi se změnila. I její okolí tuto změnu vycítí ve způsobu, jakým na ně Sakumi působí. Nikdo ale nedokáže přesně určit, co je tou změnou. Ačkoliv se na první pohled může zdát, že ztráta paměti je další tragédií v jejím životě, nakonec se prokáže, že pomohla Sakumi překonat těžké období, kdy se vyrovnávala se sestřinou smrtí a sama se hledala. Osud má své skryté významy, které doceníme až časem.

Její vzpomínky na rodinu jsou vymazány a její paměť je jako nepopsaný list papíru. Proto Sakumi vidí členy rodiny z nového úhlu, mnohým věcem dokáže porozumět. Nedokáže ale rozlišit události ze vzdálené minulosti od těch, které se staly včera. Je z toho velmi zmatená. Myšlenky si je schopná uspořádat jen v přítomnosti jiných lidí, ale když zůstane sama, neví například, jak se dostat domů, neví, kde je její domov. Proto má hrůzu ze samoty. Její blízcí se jí zdají být vzdálení. Bojí se, cítí se ve světě osamocená. Přesto ví, že ten pocit samoty a opuštěnosti je její součástí, že k ní patří.

Znepokojení v celé rodině vyvolává i změna v chování u mladšího bratra Sakumi, Jošia. Chová se jinak, má problémy ve škole, které vedou k tomu, že odmítá do školy chodit a zůstává doma ve svém pokoji. Jedině Sakumi se přizná a svěří, že ho ve snu navštívili bohové a říkali mu divné věci. Tehdy se uvnitř změnil. Jeho mysl nemůže přestat pracovat. Stále myslí na to, jak jsou lidé divní. Pronásledují ho hlasy, slyší, jak lidé mluví jeden přes druhého. Také vidí, jaké se lidem zdají sny. Má pocit, že se zblázní.

Po přečtení článku o ženě, která po automobilové nehodě získala navíc i paměť jiné ženy, se Sakumi zdá velmi živý sen, ve kterém se s onou ženou setká a povídá si s ní o tom, co se jí přihodilo, o tom, že ta žena díky vzpomínkám jiné ženy ví, jaké je zemřít. Sakumi sama cítí, že od úrazu hlavy vidí věci jinak než dříve. Má pocit, jako by zemřela a znovu

přišla k životu. Stejně jako má ta žena dvoje vzpomínky, i Sakumi cítí, že má dvě duše. Současnou a starou z doby před úrazem.

U bratra Jošia se objevují telepatické schopnosti. Když se jednou se Sakumi vrací večer domů, předpovídá, že za chvíli se nad kopcem, kde stojí svatyně, objeví létající talíř. Oba vyběhnou na kopec a opravdu uvidí zvláštní úkaz, který vypadá jako létající talíř. Sakumi křičela nadšením z nádherného výjevu, ale Jošio byl nešťastný, protože nevěděl, co se s ním děje. Sakumi je mu oporou a jediným spojencem, kterému Jošio věří. Sakumi a Jošio mají mezi sebou velmi speciální blízký vztah. Jsou spojeni jakýmsi šestým smyslem. To, že se Jošio svěří Sakumi, ho na nějaký čas uklidní. Na své obavy není sám, sdílí je se Sakumi. Sakumi si uvědomuje, že mu pomoci nedokáže, stejně jako nedokázala zachránit Maju.

Jošio dále předpovídá pád letadla, ve kterém má na dovolenou letět jeho matka se svým přítelem. Celá rodina je vyděšená a matku od plánované cesty odrazuje. Matka se ale nenechá zastrašit a říká, že pokud jí osud určil, aby zemřela v tom letadle, tak se nedá osudu uniknout. Naštěstí matka doletí v pořádku, ale jiné letadlo se opravdu zřítilo. Jošiovo vidění tedy bylo správné, jen letadlo bylo jiné.

Sakumi každý den bojuje se svou pamětí a s pocity zmatku, které ztrátu paměti doprovázejí. Postupně se jí objevují záblesky vzpomínek. Sakumi i Jošio pocítují úlevu jen tehdy, když odcestují. V jiném prostředí se cítí vždy lépe než doma.

V životě Sakumi se objevuje neobvykle mnoho zvláštních lidí. Někdy si myslí, že má asi zvláštní talent, že je přitahuje. Během pobytu u moře v Kóci jedné noci vyděsí Sakumi a Jošia zvonek u dveří. Vystrašená Sakumi se jde podívat a za dveřmi stojí žena, kterou nezná, ale která je jí přesto povědomá. Za chvíli ale zmizí a u dveří stojí Rjúičiró, který se

dušuje, že přišel sám a nikoho neviděl. Rjúičiró byl přítelem Maju. Po její smrti cestoval, aby se s její smrtí vyrovnal. Toulal se po světě, sbíral materiál pro svou novou knihu a do Japonska zavítal jen občas. Dokud její sestra žila, tak ji ani nenapadlo pomýšlet na Rjúičiróa. Vlastně si ani nepamatovala, co k němu cítila před úrazem, ani kdy se do něj zamilovala. Jejich vztah začal společnou nocí poté, co Sakumi po úrazu hlavy pustili z nemocnice. Sakumi se nechtěla do něj zamilovat, nechtěla se trápit nešťastnou láskou, nechtěla na něj jen čekat. Rjúičiró se ale vrátil do Japonska a nabídl jí společnou cestu na Saipan³⁶, kde žije jeho přítel Kozumi se svojí ženou Saseko.

Sakumi s údivem zjišťuje, že Saseko je onou tajemnou ženou, kterou spatřila u dveří apartmánu v Kóči, kde pobývala s bratrem Jošiem. Saseko byla počata jako nechtěné dítě a toto stigma ji pronásledovalo po celý její život v Japonsku. Svůj klid našla až zde na ostrově, kde se věnovala zpívání pohřebních písní duchům zemřelých lidí. Její zpěv se podobá tomu, co Jošio vidí a slyší ve své hlavě. Ve svém snu navštívila Sakumi v bytě u moře, kde pobývala s bratrem. Často se jí stává, že navštíví kamaráda, kterého potká až v budoucnosti. Říká, že je to odraz její touhy utéct z Japonska, ze svého těla.

Kuriózní je, že nejoblíbenější hračkou Saseko v dětství byl matčin vibrátor, protože to byla jediná památka na její matku. Vzali jí ho, když přišla do sirotčince, ale později si svou hračku přeci jen znovu našla. Byla v mužském klíně. Během sexu se přibližovala své matce, svým přátelům. Bála se, že jednou ztratí štěstí, které zažívá s Kozumim.

Přítomnost duchů dokáže vycítit i její manžel Kozumi, který v dětství zažil předtuchu o tom, že celá jeho rodina zemře a on zůstane sám. Bohužel se vše vyplnilo tak, jak to on viděl jako dítě ve snu. Předtuchu doprovázel zápach síry, která znamenala smrt. Kozumi se

³⁶ Saipan je největším ostrovem v souostroví Severní Mariany. Na ostrově zahynuly během druhé světové války tisíce Japonců při druhé spojenecké ofenzivě vedené napříč centrálním Tichomořím (CRAIG, A. M. - REISCHAUER, E. O.: *Dějiny Japonska*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2001, s. 265.)

stále bojí, že jednou pach síry znovu ucítí, bojí se, že mu Saseko také umře. Kozumi stále mívá podivné sny o svém dětství. Ve snu vidí své bratry a sestry, jak klidně spí a oddechují, i když ví, že ve skutečnosti jsou všichni mrtví.

Sakumi si díky seznámení s životními příběhy Kozumiho a Saseko uvědomí, že jsou na světě lidé, kteří zažili horší tragédie než ona a naučili se s nimi žít.

Od Saseko se Sakumi dozví, že je napůl mrtvá. Saseko vysvětluje, že když lidé umírají a pak se náhle vrátí do života, přinesou si s sebou zdroje, které spustí všechny síly, které mají uvnitř. Znovu se narodí. Sakumi by měla být šťastná, že dosáhla něčeho tak vzácného. Jiní lidé se o to pokoušejí třeba pomocí jógy po celý svůj život.

Během letu na Saipan Sakumi náhle pocítila přítomnost své kamarádky Eiko, viděla její tvář a cítila zneklidnění a strach. Kozumi jí prozradí, že její kamarádka byla pobodána nožem, ale že žije a je v nemocnici. Trvá nějakou dobu, než se Sakumi podaří Eiko dovolat. Eiko byla napadena manželkou svého milence a když krvácela a čekala na sanitku, měla před sebou tvář Sakumi. Bylo to ve stejné chvíli, kdy Sakumi zažívala hrozná pocity v letadle.

Atmosféra ostrova umožní Sakumi odpočívat a otevřít své smysly. Cítí se zde svobodnější a mnohem více šťastná než v Tokiu. Vrací se jí duševní síla. Dokonce má pocit, jako by zde žila už léta.

Během jednoho společného večera se všichni stanou svědky toho, jak bratr Sakumi prochází jejich pokojem, má vzdálený výraz a pak zmizí. Sakumi se až později dozví, že Jošiovi se zdál stejný sen, jak je navštívil a procházel cizím pokojem. Sakumi vzpomíná, že když byl Jošio malý, přecházel po pokoji, aby ukázal, že potřebuje pomoc, nebo aby upoutal pozornost.

Na ostrov za nimi přiletí i Jošio a nelituje. Na ostrově se i jemu žije lehce. Je ve společnosti lidí, kteří mají podobné nadpřirozené schopnosti. Jeho ale ještě čeká dlouhá cesta, než najde rovnováhu mezi svým talentem a běžným životem.

Na ostrově dojde Sakumi k poznání, že vše na světě funguje podle určitého vzorce. Je zde příčina a následek. Vše se děje v cyklech. Pochopila, že už se ve svém životě nemůže vrátit do doby před úrazem a začala být spokojená s tím, že je naživu.

Během večere na rozloučenou před odjezdem domů všichni uvidí podivný záblesk na obloze. Jošio později svěří Sakumi, že když Saseko zpívala, shluklo se kolem velmi mnoho duchů, a pak v tom záblesku Jošio spatřil věčnost.

Po návratu do Tokia přijde Sakumi o práci v baru a začne pracovat ve francouzské pekárně, kde je také spokojená. Jednou v knihkupectví ji zaujme kniha, kterou si ihned koupí. Při jejím čtení má neodbytný pocit, že knihu už četla. V jediném okamžiku se jí vrátí celá paměť. Útočí na ni proudy myšlenek, které nedokáže hned pojmout. Všechny myšlenky jsou zpět. Sakumi opět prodělá změnu, které si všichni v jejím okolí všimnou. Ona sama dosáhla pocitu štěstí a těší se ze života. Pochopí, že vše se jí stalo řízením osudu. Osud je neočekávaný a nelze ho ovládat. Nikdo neví, co bude zítra.

Bratr Jošio opět nechodí do školy a sám si podá přihlášku do nové školy, do specializovaného centra pro autistické děti. Sakumi se s jeho odchodem velmi těžko smiřuje, Jošio jí chybí. Jejich rodina se rozpadává. Matčina kamarádka uteče z domova i s jejich úsporami a zanechá vzkaz, že peníze vrátí. Matka tráví více času se svým přítelem a Sakumi je opět osamělá.

Jošio vypráví Sakumi o svém vidění, ve kterém se setkal se svou milovanou sestrou Maju. Řekla mu, že byla s Rjúičiróem dvakrát těhotná a vždy šla na potrat. Je to jediná věc,

kteřé ve svém životě lituje. Vzkazuje jim, ať na sebe dávají pozor, a Sakumi děkuje, že si na ni při pobytu na Saipanu vzpomněla.

V kavárně osloví Sakumi hezká dívka, která se představí jako kamarádka jejího bratra. Lidé jí říkají „slečna Nudlová“, protože ráda obědvá nudle Kišimen. Sakumi vyřizuje Jošiovi její pozdravy, když bratra navštíví. Pochopí, že mnoho dětí přišlo do speciální školy proto, aby si odpočinuly od svých rodin, aby zde našlo pomoc a pochopení, kterou jim jejich rodiny nemohou poskytnout. Sdílení žalu s člověkem, který prožívá stejná trápení, je jedinou cestou k uzdravení duše.

Sakumi je zmatená z pocitu, který v ní slečna Nudlová vzbuzovala. Jako by se do ní zamilovala. V její přítomnosti cítila mír, cítila, že tu vždy s ní byla, ale až teď ji poznala osobně. Představovala pro Sakumi nostalgii a stesk po domově. Slečna Nudlová má schopnost léčit zranění a vidět, co je v neotevřené krabici.

Bratr Jošio se bojí přítele slečny Nudlové, pana Mesmera, který se dokáže zmocnit myšlenek jiných lidí a způsobovat jim bolest. Později sám pan Mesmer Sakumi zastaví na ulici a vysvětluje, že jejímu bratrovi nechtěl ublížit, ale naopak mu pomoci usměrnit jeho schopnosti. Sám zažíval něco podobného, když byl dítě. Pobýval ve speciálním institutu v Kalifornii, kde se zabývají zvláštními schopnostmi lidí a jejich využitím pro dobré věci. Dokázal ovlivňovat ostatní lidi. Když byl na střední škole, několik lidí v jeho okolí spáchalo sebevraždu, další zešíleli, a proto se rozhodl odejít do zvláštního zařízení, kde ho naučili, jak své schopnosti ovládat tak, aby neublížoval ostatním lidem.

V institutu poznal také Kaname neboli slečnu Nudlovou. Měla schopnost vyvolávat pocity pohřešovaných a mrtvých osob a policie ji často žádala o pomoc. Čím byla Kaname starší, tím její schopnosti slábly. Do Kalifornie se už nechtěla nikdy vrátit, chtěla žít

v Japonsku, ale on se rozhodl, že se vrátí. Velmi ji miloval, byl s ní šťastný, byla prvním člověkem, kterému jeho myšlenky neubližovaly. Ale pochopil, že jejich životní cesty se rozdělily.

Jošio byl vyděšený z toho, že jedna jeho polovina by chtěla jet s panem Mesmerem do Kalifornie. Všichni čtyři spolu stráví krásný den, vše si vysvětlí a jsou spolu šťastní.

Sakumi se zdá sen, ve kterém ji pan Mesmer navštíví a děkuje jí za krásný den, který s nimi strávil. Sakumi ví, že ho bude mít pořád ráda. Probudí se a vedle ní leží Rjúičiró, který se na ni díval, když spala, a představoval si ten stejný hotel a to stejné moře za okny, jaké viděla Sakumi ve svém snu.

Jošio odchází ze speciální školy, kde nakonec pomáhal ostatním dětem. Dokázal komunikovat i s autistickými dětmi. Děti se s ním dojemně loučí a nechtějí ho pustit. Jošio pak pláče a rozhodne se, že ve svém životě chce pomáhat lidem.

Jednou se Sakumi ocitne v povědomé kavárně a vzpomene si, že tu kdysi s otcem seděla, když se vraceli z jeho vyšetření v nemocnici. Možná, že podle výsledků tehdy otec tušil svou smrt, když vyprávěl, že si neumí představit, jak Sakumi a Maju budou dospělé. Byl si jistý tím, že on při tom nebude.

Splní se i další předtucha. Kdysi Sakumi cítila, že jednou jí Rjúičiró napíše dopis nebo báseň a jí se velmi uleví. Rjúičiró oznámí Sakumi, že chce napsat svou další knihu o ní, o jejím životě, o úrazu, při kterém ztratila paměť. Bude mít název *Amrita*. Výraz pochází ze starého sanskrtského slova *amrta* a znamená božský nektar, něco, co si bohové dopřávají, aby jim proniklo do celého těla. Říká se, že když člověk nechá tekutinu proudit skrz sebe,

dosáhne tím vlastně života, protože to, co se děje s tekoucí vodou, je stejné jako to, co se děje s lidmi.³⁷

Sakumi obdrží dopis od Saseko, ve kterém vzpomíná na krásné společné chvíle. Vypráví o tom, že ráno potkala na pláži krásnou mladou ženu. Poznala, že to byla Majú, která přišla za nimi, protože věděla, jak moc se jim po Sakumi stýská.

³⁷ YOSHIMOTO, Banana: *Amrita*, transl. R. F. Wasden, Faber and Faber, London 1997, p. 444.

3.2. Shrnutí kapitoly nadpřirozeno

Pod pojmem nadpřirozeno si představuji něco tajemného, těžko uvěřitelného. Je to něco, co nelze racionálně vysvětlit na základě přírodních zákonů a dokázat vědeckými metodami. I když já sama v existenci nadpřirozených jevů moc nevěřím, musím uznat, že existují věci mezi nebem a zemí, které se zdají být záhadné a nelze si je jednoduše vysvětlit.

Jošimoto Banana pracuje ve svých povídkách s motivem nadpřirozena velice často. Její povídky jsou fikcí a ve fantazii je možné cokoliv. Použití námětu nadpřirozena je způsobem, jak příběh ozvláštnit a dodat mu na jedinečnosti. Nadpřirozeno v povídkách Jošimoto Banany je navíc důležitou součástí příběhu, ovlivňuje jeho následující průběh. Nadpřirozená moc v povídkách znamená sílu, která lidem přináší naději. Naděje je závěrem autorčiných příběhů.

V povídce „Stín měsíčního svitu“ má nadpřirozeno podobu nevysvětlitelného jevu, který je spojován s mytologií. Součástí mytologie je i víra v duchy. Hitoši a Jumiko zůstávají na pozemském světě, aby řádně dokončili svůj život a rozloučili se s těmi, které milovali. Japonci používají slovo *jūrei* (幽霊), které označuje ducha zemřelé osoby, jejíž duše nemůže najít cestu do světa mrtvých a vrátí se zpět na pozemský svět. V podobě takových duchů se zjevují duše lidí, kteří zemřeli násilnou nebo nepřirozenou smrtí (vražda, sebevražda, neštěstí, smrt v boji, atd.), anebo těch, za něž nebyly po smrti vykonány řádné zádušní obřady. Duchové *jūrei* se zjevují zpravidla příbuzným nebo blízkým přátelům.³⁸

Stejně tak i duše mrtvé Tomoko z povídky „Svatostánek“, zůstává blízko Tomoakiho tak dlouho, dokud si sám neuvědomí, že jí nemohl pomoci a odvrátit ji od jejího úmysl. Teprve poté, co duše zemřelých dokončí na zemi svou životní pouť, mohou se v klidu

³⁸ LÖWENSTEINOVÁ, M. – WINKELHÖFEROVÁ, V.: *Encyklopedie mytologie Japonska a Koreje*, Nakladatelství Libri, Praha 2006, s. 57-58.

odebrat na onen svět. Vede je jejich láska k pozůstalým, nechtějí, aby se po jejich smrti trápili.

Společným znakem povídek ze sbírky „Ještěrka“ je kritika současné japonské společnosti, která člověka nenechá žít svobodně a tak, jak by si on přál. Společnost zasahuje do soukromých záležitostí jednotlivce, hodnotí a odsuzuje jeho jednání, aniž by znala pravý stav věcí. Představitelé povídek se trápí a úlevu nachází tehdy, když jsou šťastní. Být šťastný je velmi důležitá hodnota v lidském životě. Když jsme šťastní a se sebou spokojeni, budeme i zdravější a vše nám půjde snáze.

Směs všech nadpřirozených prvků, které se objevují v jednotlivých povídkách, složitých rodinných a partnerských vztahů a hledání smyslu života představuje obsáhlý román *Amrita*. Vypravěčka Sakumi prodělá ztrátu paměti a celý příběh se svou myslí bojuje. Pociťuje vnitřní změnu, dokáže porozumět a pochopit pocitům bratra Jošia, který se trápí nadpřirozenými schopnostmi, které ho ovládají a způsobují mu velkou bolest, protože sama zažívá podobné stavy způsobené ztrátou paměti. Příběh je rychlým sledem nevysvětlitelných událostí.

Bratr Jošio má telepatické schopnosti, předpovídá létající talíř na obloze a pád matčina letadla. Je schopný číst lidem myšlenky, komunikovat s duchy. Klid v duši mu přináší až poznání, že může své schopnosti využívat pro dobré věci a pomáhat lidem. Najde svůj smysl života.

Autorka v románu pracuje s psychologií, s tajemstvím lidské mysli a jejích možností. V příbězích vystupuje plejáda neobyčejných postav, které mají nadpřirozené schopnosti.

Zatímco v povídce „Bublina“ má Akira jen neblahou předtuchu, kdy cítí, že matka Ningjo je v nebezpečí, tak v románu *Amrita* hlavní protagonistka Sakumi potkává stále

podivné lidi. Sama nadpřirozené schopnosti nemá, ale je schopná poznat nebezpečí, ve kterém se ocitla její přítelkyně, i vycítit zvláštní druh spojení mezi ní a bratrem Jošiem. Seznamuje se s albínem Kozumim a jeho ženou Saseko, kteří komunikují s duchy zemřelých a nadpřirozeno je pro ně přirozeným jevem. Schopnost ovlivňovat mysl ostatních lidí nebo dostat se do jejich myšlenek mají i slečna Kanami „Nudlová“ a její přítel pan Mesmer.

Všechny postavy spojuje to, že jsou jedinečné, mají zvláštní schopnosti. Všichni tito lidé Sakumi obohacují a formují její životní cestu. Setkání se s těmito lidmi má svůj skrytý smysl a díky nim Sakumi dochází k prozření a k poznání smyslu svého života. Ten spočívá v tom, aby se radovala ze života, který žije, a aby se netrápila věcmi, které jsou osudem dané a nedají se změnit.

Od své matky se také Sakumi dozvídá rodinný návod na život, který se matka naučila od svého dědy. Matka o těchto zázračných radách nikdy dříve nemluvila, ale celý život se jimi řídila. Pokud se jimi budou řídit i ostatní členové rodiny, přežijí všechny nesnáze, které je v životě potkají a nenechají se životem porazit.

4. Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabývala tématem smrti a nadpřirozené moci ve vybraných povídkách Jošimoto Banany. Mým cílem bylo zjistit, jakým způsobem se tyto dva hlavní náměty v povídkách projevují a jaké mají společné či rozdílné rysy. Ve svém studiu jsem využila komparativní metodu, jejíž pomocí jsem jednotlivé povídky porovnávala.

Na závěr svého studia jsem si potvrdila původní hypotézu, kdy jsem si ověřila, že ve vybraných povídkách je hlavním tématem motiv smrti a nadpřirozené moci. Dále jsem zjistila, že smrt v povídkách Jošimoto Banany má podobu nečekané tragédie, která zasáhne do života hlavních představitelů povídek. Jedná se o smrt přítele, přítelkyně, manžela, dítěte, sestry nebo o smrt rodičů či prarodičů. Smrt má podobu nešťastné události jako je například autonehoda nebo nemoc, násilný čin či dobrovolné ukončení života.

Děj povídek se odvíjí od šoku a bolesti, kterou způsobila smrt milované osoby, přes období vyrovnávání se se smutnou událostí, samotou a obrovským žalem k rozhodujícímu okamžiku, kdy dojde ke smíření se s faktem smrti a k dosažení smyslu života, pocitu úlevy, štěstí a odhodlání pokračovat v životě.

Shodnými rysy povídek je sdílení žalu s osobou, která dokáže trápení protagonisty příběhu pochopit, protože sama zažila stejnou zkušenost. Toto sdílení žalu je klíčovým momentem příběhů, kdy protagonisté příběhů dosáhnou spásy duše. Přestanou se trápit smrtí svého blízkého, jsou schopní se opět radovat a užívat si života. Dosáhnou dlouho zapomenutého pocitu štěstí. Povídky se vyznačují šťastným koncem, který vyjadřuje naději v lepší budoucnost. Představitelé povídek věří v osud, který člověk nemůže změnit, nemůže ho ovládat. Jediným řešením je podřídit se osudu, respektovat ho a tím se vyrovnat se smrtí

jako s etapou našeho života, která je sice nepříjemná, ale kterou si musíme projít, abychom ve výsledku byli posílení.

Ve většině povídek jsou hlavní postava příběhu a vypravěč spojeni v osobě mladé dívky. Jen v povídkách „Svatostánek“ a „Ještěrka“ vystupují jako hlavní protagonisté muži. Pro tvorbu Jošimoto Banany je typická absence tradičního rodinného modelu a odsunutí mužského elementu do pozadí. Až na výjimky žijí hlavní protagonistky většinou bez otce. Otec buď zemřel v jejich dětském věku, a tím se pro svou dceru stal vzorem, který obdivuje, nebo se o svou rodinu nezajímá a dcera tímto jeho postojem velmi trpí. Postava matky je také v pozadí nebo dokonce chybí, často se objevuje v jejích povídkách kombinace silné dcery a slabé matky. Tato absence matky, otce nebo obou rodičů je hlavním prvkem i v pracích dalších autorů japonské moderní literatury.³⁹

V povídkách Jošimoto Banany tradiční rodina ve smyslu biologického příbuzenství často nefunguje a rozpadá se. Její místo nahrazuje nová rodina, pro jejíž členy nejsou důležité pokrevní svazky, ale vzájemná láska, schopnost respektovat se navzájem a ochota porozumět jeden druhému.

Přestože autorka upřednostňuje ženské postavy a ženský pohled na svět, sama se za feministku nepovažuje, protože neuznává, když někdo někomu vnucuje své názory.⁴⁰ Podle mého subjektivního vnímání je autorka stoupenkyní individualismu a práva na šťastný život, odmítá se podřizovat diktátu společnosti a obhajuje právo každého člověka svobodně si zvolit způsob života, který ho udělá šťastným.

Dalším úkolem, který jsem si stanovila, bylo zhodnotit projevy nadpřirozené moci ve vybraných povídkách. Nadpřirozená moc se projevuje ve formě neobvyklého přírodního

³⁹ Napier, S. J.: *The Fantastic in Modern Japanese Literature, the subversion of modernity*, The Nissan Institute/Routledge Japanese Studies Series, London 1996, New York 1996, s. 56.

⁴⁰ Jošimoto Banana: *B-kjú Banana, Banana jomihon*, s. 28-29.

úказu, který je spojován s japonskou mytologií, snů nebo prostřednictvím osob, které vládou zvláštními schopnostmi, jakými jsou například předtuchy, čtení myšlenek jiných lidí, telepatie, komunikace s dušemi zemřelých osob, zázračné uzdravování, prokletí či neuvěřitelná proměna ošklivého bezdomovce v krásnou ženu.

Autorka si pohrává s psychologií a s tajemstvím lidské mysli, jejíž veškeré schopnosti nejsou probádány. V povídkách vystupují mimořádně citliví jedinci, kteří jsou schopni se spojit s myslí jiných lidí, číst jejich myšlenky, předvídat budoucí události nebo vidět nevysvětlitelné úkazy či komunikovat s dušemi těch mrtvých lidí, kteří svůj pozemský život musí nejdříve řádně ukončit, rozloučit se s pozůstalými, aby se mohli v klidu odebrat do říše mrtvých.

Stejný sen, ve kterém se přestavitelé povídek setkají, je vyjádřením jedinečného porozumění, které spolu protagonisté povídek sdílejí. Sen je také prostředkem sdělení, ve kterém promlouvají ke svým milovaným nejen zemřelí, ale i osoby nadané zvláštními schopnostmi. Sdílení stejného snu je zvláštní zkušenost, která se vymyká našemu běžnému chápání. Je to něco, o čem si myslíme, že to není možné, něco neuskutečnitelného.

Nadpřirozeno je důležitou součástí děje, má vliv na jeho další pokračování. Symbolizuje sílu, která protagonistům povídek dodává naději. Tato naděje jim umožní vyrovnat se se smrtí a soustředit se na sebe, najít důvod, proč má smysl žít dál i bez milované osoby. Nadpřirozeno je také prostředkem, jak se vyrovnat s minulostí.

Kouzlo literárního umění Jošimoto Banany spočívá v tom, že její povídky nejsou jen prostým popisem příběhů. Jsou to náhledy do nitra hlavních protagonistů, do jejich pocitů. Díky tomu čtenář pochopí, jak se vyrovnávají se smrtí milovaných osob, jak se učí žít sami a najít smysl toho, proč žít dál. Čtenář se dívá na příběh pohledem hlavní postavy a ví,

co prožívá. Zná její citový svět. Čtenáři je umožněno vcítit se do příběhu a prožívat ho spolu s vypravěčem. Myslím si, že čtenář si do postav může promítnout sám sebe a přemýšlet, jak by v dané situaci jednal on sám.

Jošimoto Banana je pokračovatelkou tradiční japonské literatury. V jejích dílech nacházíme vlivy šintoismu, lidového náboženství, jehož ústředním prvkem je víra v božstva a jejich uctívání, buddhistického cyklického vnímání času a života, i vlivy japonské kultury.

Originalita tvorby Jošimoto Banany spočívá ve výběru neobvyklých témat, která jsou často tabuizována. Mladá autorka, která ve svých knihách neustále pracuje s motivem smrti, je pro mě neobvyklým jevem. Její povídky nabízejí zajímavý kontrast mezi strašlivou realitou smrti a romantickou láskou mladých lidí. Povídky Jošimoto Banany mě oslovily proto, že nejsou prostým líčením nějakého romantického příběhu. Protagonistky příběhu jsou sice mladé dívky s idealistickými představami, které žijí vcelku bezstarostný život, ale během příběhu se vyvíjejí. Dospívají s tím, jak poznávají těžkosti skutečného života. Prožité tragédie je posílí a ony si uvědomí, co od života chtějí, co je pro ně důležité.

Résumé

The text is based on comparative researches on selected stories and a novel of Yoshimoto Banana, who is one of the famous Japanese modern authors. It deals with two main themes of her works, motive of death and supernatural power. The goal of my graduation theses was to find common and also dissimilar attributes of both subjects, the way in which the attributes are expressed and their meaning and influence for each story.

The death is in fact positive experience for protagonists. At the beginning they feel grief and loneliness but at last owing to this pain they become stronger than before. They find hope, happiness and the meaning of life. An important part of the plot is supernatural power which represents the hope. The hope helps to accept the death as a stable part of human life and fate that we cannot control.

Key words

Yoshimoto Banana, death, loneliness, accepting death, sharing grief, hope, happiness, meaning of the life, supernatural power, mythology, dreams, forebodings, telepathy, communication with ghosts, faith-healing, loss of memory

Anotace

Hrabětová Lenka

Katedra asijských studií, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Smrt a nadpřirozená moc ve vybraných dílech spisovatelky Jošimoto Banany

Vedoucí práce: Mgr. Sylva Martinásková

Počet stran: 70 (17 008 slov)

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 23

Cílem mé diplomové práce je dokázat ve vybraných povídkách japonské spisovatelky Jošimoto Banany přítomnost dvou hlavních témat její tvorby, motivu smrti a nadpřirozené moci. Mojí snahou bylo pomocí komparativní metody najít společné a rozdílné znaky obou motivů, zjistit, jakým způsobem se v příbězích projevují a jaký je jejich význam a přínos pro děj povídek.

Došla jsem k závěru, že smrt je sice v povídkách prezentována jako smutná a bolestivá zkušenost, ale její význam pro život protagonistů povídek je nakonec pozitivní. Prožívají sice nejhorší období svého života, ale ve skutečnosti je veškeré trápení posílí a umožní jim nalézt štěstí, naději a smysl života. Důležitou součástí děje je sdílení žalu a druhý hlavní motiv příběhů, nadpřirozená moc, která je symbolem naděje. Naděje je klíčovým momentem, který protagonistům umožní vyrovnat se se smrtí milované osoby a najít způsob, jak žít šťastný život.

Klíčová slova

Jošimoto Banana, smrt, osamělost, vyrovnávání se se smrtí, sdílení žalu, naděje, štěstí, smysl života, nadpřirozená moc, mytologie, sny, předtuchy, telepatie, komunikace s duchy, léčitelské schopnosti, ztráta paměti

Seznam literatury

Primární literatura

JOŠIMOTO, Banana: *Amrita*, Kadokawa bunko, Tokio 1994.

JOŠIMOTO, Banana: „Cugumi“, Čúó kóron šinša, Tokio 1992.

JOŠIMOTO, Banana: „Dovidenia, Cugumi“, přel. L. Preuss, Nakladatelství Neo, Bratislava 2005.

JOŠIMOTO, Banana: *Jošimoto Banana džisen senšú: desu*, Šinčóša, Tokio 2001.

JOŠIMOTO, Banana: „Kiččin“, Kadokawa bunko, Tokio 1991.

JOŠIMOTO, Banana: *Tokage*, Šinčó bunko, Tokio 1993.

JOŠIMOTO, Banana: „Úplněk a jiné povídky“, přel. A. Kraemerová, Nakladatelství Brody, Praha 1997.

JOŠIMOTO, Banana: „Utakata/Sankučuari“, Kadokawa bunko, Tokio 1991.

YOSHIMOTO, Banana: *Amrita*, transl. R. F. Wasden, Faber and Faber, London 1997.

YOSHIMOTO, Banana: „Lizard“, transl. A. Sherif, Square Press, New York 1996.

Sekundární literatura

ASHLEY, J. (ed.): *Read Real Japanese: Contemporary Writings by Popular Authors*, Kodansha International, Tokyo 2008.

CRAIG, A. M. – REISCHAUER, E. O.: *Dějiny Japonska*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2001.

JANDOUREK, J.: *Sociologický slovník*, Nakladatelství Portál, Praha 2001.

JOŠIMOTO, Banana: *Konničiwa! Akačan*, yoshimotobanana.com4, Šinčó bunko, Tokio 2004.

JOŠIMOTO, Banana: *Sajónara, Rabuko*, yoshimotobanana.com6, Šinčó bunko, Tokio 2005.

JOŠIMOTO, Banana: *B-kjú Banana, Banana jomihon*, Kadokawa bunko, Tokio 1995.

Kolektiv autorů: *Encyklopedický slovník*, Encyklopedický dům Odeon, Praha 1993.

LÖWENSTEINOVÁ, M. – WINKELHÖFEROVÁ, V.: *Encyklopedie mytologie Japonska a Koreje*, Nakladatelství Libri, Praha 2006.

NAPIER, S. J.: *The Fantastic in Modern Japanese Literature, the subversion of modernity*, The Nissan Institute/Routledge Japanese Studies Series, London 1996, New York 1996.

SCHIERBECK, Sachiko: *Japanese Women Novelists in the 20th Century*, Museum Tusulanum Press, University of Copenhagen, Copenhagen 1994.

WINKELHÖFEROVÁ, V.: *Slovník japonské literatury*, Libri, Praha 2008.

Internetové zdroje

LEVORA, J.: *Jošimoto, Banana: Portrét autorky*, In:

<http://www.iliteratura.cz/clanek.asp?polozkaID=18327> (2. 5. 2010).

http://www.yoshimotobanana.com/question_e/ (2. 5. 2010).

http://www.yoshimotobanana.com/profile_e/ (2. 5. 2010).